

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
 Scrisorile nefranțate nu se
 primesc.
 Manuscrisurile nu se retrimite.
INSERATE
 se primesc la Administrațiunea în
 Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
 În Viena: la M. Dukas Nachf.,
 Nux. Augenthaler & Emeric Les-
 ner, Heinrich Schalek, A. Op-
 pelik Nachf., Anton Oppelk.
 În Budapesta la A. V. Gold-
 berger, Ekstein Bernat, Iuliu
 Leopold (VII Erszébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 rie garmond pe o coloană 10
 bani pentru o publicare. Pub-
 licări mai dese după tarifa
 și învoială. — **RECLAME** pe
 pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

(Număr de Duminică 8.)

"GAZETA" iese în de-care zi.
 Abonamente pentru Austro-Ungaria
 Pe un an 24 cor., pe șase luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 Nr-ii de Duminică 4 cor. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 Nr-ii de Duminică 8 fr. pe an.
 Se primumără la toate ofi-
 cialele postale din țară și din
 afară și la d-nii colectorilor.
 Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare,
 Târgul Inului Nr. 30, etajul
 I. Pe un an 20 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 24 cor., pe șase luni 12 cor.,
 pe trei luni 6 cor. — Un esem-
 plar 10 bani. — Atât abona-
 mentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 39.—Anul LXVII

Brașov, Vineri 20 Februarie (4 Martie).

1904.

Exploatarea pădurilor și punerea lor în valoare.

I.

Una din bogățiile însemnate ale comunelor noastre din munți și dela pârâiele muntelui, sunt fără îndoială pădurile, cari pe alocurea ocupă areale foarte însemnate și sunt tot păduri mari, codrii vechi, în parte încă neatinși de secure. Acest izvor însemnat de bogăție, cere pretutindenea de a fi pus în exploatare și valoare cât mai neîntârziat, căci reprezentă valori de decimii de milioane de corone, der cari de prezent foarte puțin aduc și produc din cauza ignoranței și desinteresării. Lemnul îmbetrânesce pe loc, cade rupt de vânturi, ori de bătrânețe. Er alții intrați în depericiune împiedecă sub arboretul din desvoltarea lor firăscă — deținându-le lumina — așa că și unii și alții se prefac cu incetul în *humus* — cu care îngrășe și direg pământul. De o folosire a lor din partea omului, arare-ori pôte fi vorba. De o regenerare și întinerire a pădurii și de o schimbare și amenajare a masivelor aprôpe nici-odată, decă cumva vr'un foc séu pîrjol nu se îndură sé mai curețe locul de ei. Ôre sé fie aceste stări de lucruri în favorul nostru, ca sé merite nepăsarea și atâta disconsiderare a pădurilor din partea noastră? Ne îndoim de acésta.

Comunele noastre mari și mici, cari au păduri ca proprietate colectivă, arare-ori trag vre-un folos de la ele, afară d'ora de lemnul de foc pentru casă, pe care îl au gratuit séu pe un preț mai scădut ca cel obișnuit. În deobște locuitorii lor se plâng în privința pădurilor, că le sunt mai mult o belea și sarcină, de cât un izvor de venit și bogăție

- 1) Că comuna trebuie sé plătescă bir statului, apoi pe pădurarii și silvicultorii statului, necesari pentru paza și îngrijirea lor, fără ca comuna sé aibă un venit ori beneficiu după ele.
- 2) Guvernul a interzis tăierea volnică și fără de nici o rațiune a pădurii din partea locuitorilor — deși este proprietatea absolută a acestora, și a permis numai tăierea cu măsură în parchete, după un plan economic aprobat, séu mai bine disimpus de guvern, ér paza și exploatarea pădurii a luat-o cu totul din mâna dirigătorilor comunale; și
- 3) guvernul nu mai permite pășunatul cu vitele și facerea de izlazuri și poeni în pădure ca altă-dată. facultate (voie) pe care o aveau locuitorii nemărginită.

Noi nu vom cerceta aci, decă aceste plângeri generale ale poporului nostru sunt întemeiate ori ba, și vom arăta deosebirea între exploatarea veche și nouă a pădurii, cu privire la interesul séu chiar. Până nu vom avé și noi notari mai bine versați și instruiți în cele economice și administrative, suntem datorii cu toții, „dela Vlădică pân' la opincă“, de a ne interesa cât mai mult de starea morală și materială a popo-

rului și de sôrtea lui în prezent și pentru viitor. Decă suntem datorii cu toții, ca bogățiile naturale ale solului (pământului) sé căutăm a le pune în valoare, și prin ele sé deschidem noué isvóre de venit și câștig poporului acasă, în satul și la căminul séu cât mai mult, și în deosebi sé combatem *absentismul* (lipsa de acasă) crescând și emigrarea cu duimul la America. În loc ca ômenii noștri și bratele vigurose de muncă sé facă pe uvrierii (lucrători) în fabricele, minele și carierele de pétră de peste Oceane, este mult mai bine și mai de folos de a le procura ocupațiune și câștig, fie cât de modest, la noi acasă.

Pentru acésta pădurile și codri noștri seculari ne oferă cel d'întăiu și cel mai bun mijloc, și care va atrage după sine mai pe tot locul deschiderea altor ocupațiuni și isvóre de câștig, decăt numai agricultura. Cu vâlcărirea după timpurile trecute și sistemul lor de folosirea pădurii și pământului, n'o sé ajungem la nimic, și deci nimeni n'o sé-și mai frământă ađi capul cu ele.

Punerea în exploatare a pădurilor ar atrage după sine, vrënd nevrënd, și o mai bună îngrijire a lor, și prin aceea o regenerare și amenajare chiar a masivelor, scotând un beneficiu pe fie-care an de acolo, unde nu era decăt daturii, apoi înlocuirea treptată a esențelor și masivelor, ce nu prea rentéză, sub raporturile economice schimbate, cu altele de o valoare mai mare și cari pot sé renteze mai bine pământul, munca și capitalul. Este de ajuns sé amintim aci în trecăt, că o mare parte din masivele actuale de făget s'ar poté preschimba succesiv în stejărit cu stejă și gorun de muncă, ori în brădet curat, brad și molid pur ori predominant, și acésta tocmai dând ocupațiune și câștig locuitorilor din sat, primăvara înainte de a începe munca câmpului și toamna și ierna după-ce munca a încetat. Apoi, la exploatarea sistematică și punerea lor în valoare, deprinderea ômenilor noștri cu tăierea, fasonarea și debitarea industrială a lemnului și desvoltarea unor ateliere mici și mai mari prin sate și introducerea unor industrii accesorii.

Mi-se va răspunde, pôte, că pentru acésta lipsesc comunelor noastre și noué Românilor în genere ne lipsesc ômenii eserti-technici, ne lipsesc capitalurile mari necesare, ne lipsesc drumuri și căile de comunicațiune și extracțiunea lemnului, și tôte aceste condițiuni neapărate pentru o exploatare în stil mare nu se pot improvisa și crea de ađi pe mâne. Acésta însă este numai în parte adevărat, căci unde ne lipsesc capitalurile proprii necesare, putem angaja și atrage *capitaluri streine*, pentru punerea lor în valoare, și sé aducem ômenii încercați, cari sé ne deschidă drumuri și căi de comunicațiune și extracțiune și sé deprindă și pe ômenii noștri cu lucrările sistematice, tehnice, cari, ca locali, ar veni mult mai ieftini și pentru dênșii. Numai

inteligentă și pricepere sé fie pentru acésta și se pot angaja și introduce capitaluri streine, cari sé vină în ajutorul 3—4 sate mărginașe, și apoi drumurile și ferestrele deschise ori înființate de capitaluri streine comunelor noastre pentru decimii de ani înainte, căci comunele ar avé numai sé le întrețină în bună stare și sé nu le lase sé decadă.

Vom sci noi — și în deosebi sci-vor notarii și primarii noștri sé profite de aceste ocațiuni? Étă problema cea mare!

Un exemplu viu și recent sunt comunele săsesei din țera Bârsei și de pe Ardél, cari avënd păduri seculare de stejă, le-au dat în exploatare la capitaliști străini și au încassat din ele decimii și sute de mii de florini, și au satisfăcut cu ei multe nevoi, înființând instituțiuni de utilitate publică. Sunt comune de ale noastre, cari au și ele păduri seculare destul de întinse, punându-le în exploatare și pentru regenerarea lor, obținând odată, séu mai mulți ani de arëndul decimii de mii de corone în bugetul lor, ar poté face multe îmbunătățiri prin comună, sacrificii și dotațiuni frumose pentru biserică și școlă, și sé contribuie mult la ridicarea bunăstării materiale a poporului, și *cuul străin din casa Românului* sé-l scotă, unde li-se oferă ocașiunea, răscompărând pădurile streine de pe hotar.

Revista politică.

Brașov, 19 Febr. v.

Mare învalulială și agitațiune domnesce éráși printre „părioții patriei“ și în cercurile politice unguresci. După o pauză de patru săptămâni, Marti s'a red-schis dieta. Ședința a fost scurtă, s'a stabilit ordinea de di pentru ședința de Miercuri. Cu tótă liniștea ce a domnit la suprafață, s'a observat totuși, că la adâncime fierbe și clocote ceva, ceva réu și amenințator pentru așa numitul parlamentarism maghiar. Vorba unui diar unguresc: „Spiritul agitațiunii și nervosității plutesce pe de-asupra capetelor deputaților, toți se tem și tremură în fața luptei celei mari, ce are sé urmeze. Eroii politici se pregătesc cu amărăciune pentru o campanie ucigașe, cum n'a mai vedut dieta ungurescă până acum. Conducătorii sunt posomoriti, naivii și gregarii partidelor, adjutanții de aripă și cursorii politici par istoviti, se clatină pe picioare și decă ies prin coridore, ei nu vorbesc despre bucuriile carnevalului, ci despre viitorul misterios și despre — mandate și cercuri electorale“.

De ce se tractéză acedă? Faima prinđend aripi spune, că ministrul președinte Tisza este firm decis a sdrobi obstrucțiunea. În ședința de ađi séu de mâne (Vineri) a dietei, va adresa ultimul cuvânt cătră obstrucționiști, le va pune în vedere ma-

rire primejdii ce amenință „națiunea“ și țera, decă nu se vor astimpăra nici acum în césul al doi-spre-dece-lea, și le va cere sé se plece, sé inchine stégul dinaintea politicei tizaiste, căci la din contră are sé vie cu măsurii esceptionale contra lor, are sé *schimbe regulamentul camerei* în așa chip, ca prin schimbarea acésta sé-și asigure votarea proiectelor ce așteptă o grabnică resol-vare.

Pentru a capacita pe obstrucționiști, ministrul-președinte Tisza a avut o convorbire cu președintele grupului acestora, Ferdinand Szederkényi, căruia i-a declarat, că decă opoșiția nu-și va schimba tactica, în câte-va zile va fi silit sé-și ia refugiu la mijloce estra-ordinare pentru a asigura mersul normal al desbaterilor în dietă. Szederkényi a luat spre sciință cuvintele ministrului-președinte, — însă după-cum se asigură, *obstrucționiștii vor continua lupta* în măsură și mai mare, decăt până acum.

O ast-fel de convorbire a avut Tisza și cu Iuliu Justh, membru al partidului kossuthist, care a declarat, că decă Tisza se va atinge de regulamentul camerei, partidul séu va abandona atitudinea-i de până acum, acedă va combate guvernul alături de cei-lalți membrii din opoșiție.

Cum-că pe Tisza îl așteptă o luptă grea, s'a dovedit în ședința de eri (Miercuri) a dietei. El a fost viu atacat de Hollo, Lengyel Zoltan, Günther și alții. Nici Tisza nu li-a rémas dator, și când argumentele unui opoșițional le-a numit „copilăresci“, furtună de proteste a izbucnit contra lui și s'a pretins, ca Tisza sé fie chemat la ordine. S'a cerut ședința secretă, ca „părioții“ sé-și pôtă spăla mai bine rufele. În ședința acésta apoi s'a făcut vorbă multă asupra întrebării, că de ce s'a ținut în Viena ultimul consiliu de miniștri unguresc.

Obstrucționiștii nu vréu sé primescă sfaturile niméru. Conte Apponyi și încă unul din așa numiții disidenți au rugat pe Szederkényi și soți, sé se lase de obstrucțiune, căci aduc mari primejdii asupra țerii. Obstrucționiștii însă li-au declarat, că vor continua lupta. Ei speră sé primescă *ajutóre de la partisanii lui Kossuth* și de la *poporali*, ba chiar și din partea ômenilor contelui Apponyi.

De la izbucnirea rășboiului ruso-japones, dîlnic se scrie în diaristica europénă despre un nou pericol ce ar amenința pacea: *pericolul din Orientul europén*. Se dice, că Turcia profitând de incurcătura din Asia răsăriténă n'ar voi sé esecute programul de reforme în Macedonia și că ea ar fi ațitat pe Albanesi contra reformelor, ca sub pretextul de a înăbuși răscolă albanesă, sé

pótă concentra trupe în Albania și Macedonia, gata a sta față cu amenințările din afară. Turcia se preface a-se teme de un amestec din partea Austro-Ungariei, putere care în virtutea înțelegerii de la Petersburg (1897) e chemată a supraveghea introducerea reformelor în provinciile turcescilor locuite de creștinii. Nu mai puțin se înarmază Turcia și în fața unui eventual conflict cu Bulgaria, cu toate că două cele mai noue sciri, ea s'ar fi înțeles cu Bulgaria, privitor la cererile acesteia în Macedonia.

O scire mult mai serioasă agită cercurile politice și diplomatice din Paris. E vorba, că Franța și Germania au făcut demersuri la Viena și Roma cu scop de a opri o eventuală acțiune din partea Austro-Ungariei și Italiei în Peninsula balcanică, amândouă direct și de-apropie interesate acolo.

La Paris se vorbește, că monarhia austro-ungară e pe punctul de a-și mobiliza chiar armata în vederea unei intervenții în Macedonia. Finesce, scirile aceste nu pot fi controlate, și noi credem, că provin mai mult din tema de-o conflegație mare, care ar primejdiu pacea pentru a cărei susținere s'a lucrat timp de 30 de ani din partea diplomației europene.

Răsboiul.

Lupta cea mare, ce se desfășoară în Asia răsăritenă între puternica împărăție a Rusiei și între Japonia cea îndrăsnită, ține într-o continuă și viuă agitațiune lumea întreagă. Privirile tuturor capetelor încoronate, ale popórelor de pe glob și ale diplomației, sunt îndreptate adî asupra Răsăritului îndepărtat, unde urlă tunul și zângănesc armele și unde mâne poimâne vor curge riuri de sânge omenesc.

De la 8 Februarie și până adî, n'au fost încă lupte mai mari între cei doi dușmani, cari au tras sabia, ca se-și măsore puterile. Au fost însă, precum scim, câte-va lupte pe mare la Port-Arthur și aiurea, fără însă a decide ceva în favorul armelor unuia sau altuia dintre inimi. Japoneseii au atacat în diferite rânduri Port-Arthur, această pozițiune de extremă importanță pentru Ruși, nu l'au putut însă birui până acum și credem că mult vor trebui să se opintescă pentru a-l birui, căci de când l'au luat în posesiune de la China, Rușii au făcut din acest port o formidabilă fortăreță și în prejma

lui sunt concentrate puternice vase de război, flota lor principală din apele Asiei orientale. (La alt loc al numărului nostru de adî, dăm o scurtă descriere a acestui port.)

La 25 și 26 Februarie Japoneseii au făcut o nouă încercare pentru a închide vasele rusescilor în acest port. Plănuiseră scufundarea mai multor corăbii de ale lor încărcate cu materii explozive. Dér n'au reușit. Înainte de a ajunge în port, Rușii au deschis un foc teribil din tunuri asupra vaselor inimice, scufundând unele din ele în largul mării și respingend atacul.

Diarele englezesci spun, că la 29 Februarie Japoneseii au atacat din nou Port-Arthur, folosindu-se și de astădată de-o apucătură. Anume ar fi trimis mai întâiu o flotilă de torpilóre mai slabă, ca să amăgescă vasele rusescilor a-le urmări și să părăsi astfel portul. Mai târziu Japoneseii ar fi trimis contra Rușilor o flotă puternică, și acesteia i-ar fi succedat a pricinii mari stricăciunii vaselor rusescilor, cari abia s'ar fi putut retrage din fața inimicului.

Scirile foilor engleze par însă a fi luate din vânt, deóre-ce agenția telegrafică rusescă nu face nici o amintire despre așa ceva, ba o telegramă din Port-Arthur sosită în urmă la Petersburg anunță, că operațiunile de război au încetat de tot în ultimele zile.

Prin deseale atacuri contra portului, Japoneseii urmăresc o țintă dublă: a demoraliza armata rusescă concentrată acolo și a face cu puțință Japoniei să transporte trupe pe uscat, ceea-ce li-ar fi ușor, decă flota rusescă de la Port-Arthur vor să o țină în neactivitate; de altă parte a asedia portul și orașul și a-l sili în cele din urmă să capituleze.

In ce privește situațiunea pe uscat, scirile telegrafice mai noue nu ne aduc amănunte mai de semnă. Se scie numai, că atât Rușii, cât și Japoneseii se pregătesc din toate puterile pentru luptele viitoare. Lupte mari și decisive nu se vor da însă curend. Acesta reiese și dintr'o telegramă din Tokio, care anunță, că statul major militar al Japoniei numai acum a plecat în Corea.

Vorba fiind de Corea, vom spune, că între această împărăție și între Japonia s'a iscălit dílele trecute un tratat de alianță, la care însă Coreea s'a învoit mai mult de silă, decât de bună voie; — căci Japoneseii au pus stăpânire pe capitala Coreei (Seul) amenințând cu detronare pe

împăratul corean, decă nu s'ar su-pune poruncilor din Tokio (capitala Japoniei).

Despre evenimentele de pe câmpul de război și despre cele ce se petrec în legătură cu războiul, mai dăm următoarele amănunte:

Ordinul de di al unui general rus.

Generalul rus *Stóssel* din Port-Arthur a dat un ordin de di, în care se amintesc apărătorilor cetății, ai raíónelor întărite și poporațiunii, că trebuie să considere ca o cestiune de onóre apărarea Port-Arthurului. Inimicul are de gând să debarce în peninsula, să încerce a pune mâna pe cetate, ér în cas de neisbândă să strice calea ferată și apoi se se retragă. Inimicul se înșală. Trupele rusescilor nu vor da înderét. Toți trebuie să se lupte pe viață pe mórte. Cine va pleca, fără să lupte, nu se va mântui. O scápăre nu există. Din trei părți ne înconjură marea, pe cea de a patra va fi dușmanul. Nu rămâne, decí, decât lupta.

Desmintire.

Din Petersburg se telegrafază diarului engles „Daily Mail“, că oficios se desminte scirea despre un nou atac al Japoneseilor asupra Portului-Arthur și despre stricăciunile ce s'ar fi făcut în acest atac vaselor rusescilor „Nowik“ și „Bajan“.

China grămădesce trupe.

O telegramă din Tien-Tsin spune, că guvernul chinez continuă a grămădi trupe numeroase la nord de Tien-Tsin, în dreptul Pekingului. Se află deja în acea parte mai mult de 25.000 soldați chinezi.

Rușii la fluviu Yalu.

Pe malul manciurian al fluviului Yalu se află 25.000 soldați ruși. Patru mii de soldați de cavalerie rusescă ocupă pasurile munților coreani. Aprope de Niutsvang se află érași câte-va mii de soldați ruși.

Armata japoneză în Corea.

Până acum au sosit la Seul (capitala Coreei) 120.000 japonezi.—80.000 de ómeni au trecut prin Seul, ér 40.000 prin Gensan, spre nord.

Debarcarea celor 3 divizii japoneze și înaintarea lor spre Yalu este probabil numai o manevră, cu scop de a respinge forțele ruse spre Charbin (Manciuria) și să constituie împrejur de Giria o masă de 60.000, care să acopere și să dea siguranță necesară detașamentului, care va ataca Port-Arthur din spre uscat.

Pericole la trecerea Baicalului.

Un înalt funcționar rus a confirmat corespondentului din Petersburg al diarului „Kölnische Zeitung“, că trupele rusescilor luptă cu dificultăți mari la trecerea pe jos peste lacul Baical, deóre-ce frigid e acolo de 40 grade Celsius, ér viscoale sunt așa de grozave, că în Europa nimeni nu-și póte face o idee despre puterea lor. Trupele sunt silite a întrerupe díle întregi mersul lor. Până acum 1000 de ómeni au ajuns, din cauza degerării membrilor lor, în stare de a nu mai puté purta armele.

Hrana și îmbrăcăminte nu sunt de ajuns. Enorme spărturi de ghiță constituie pentru transporturi mari pericole, s'a întâmplat că un întreg transport de mărfuri a dispărut de-odată.

Cântece războinice japoneze.

Éta câte-va cântece japoneze războinice, fórte cântate acum:

„Taie-i vulturului aripile, ca să domnescă pacea în Răsăritul depărtat. Vulturul sbórá departe, dér sórele răsărind va lumina lumea tóta. Ghiarele vulturului sunt prea ascuțite, dér când sabia japoneză va éși din teca, o se igonescă pe vultur din Răsăritul depărtat. O să tãem capul vulturului și Rusia o să jelescă pentru războiul cu Japonia.“

„Éșiți! éșiți, viteji ai noștri! Stégul sórelui ce răsare, care luminează lumea, o să fãlfaie pe zidurile cetății Petruși Pavel din Petersburg! Stégul sórelui răsăritor întrupéză nãdejódele nóstre. Pacea e ascunsă în sabia. Pacea e în fumul pus-cilor!“

Un ordin de di al amiralului Scridlov.

Din Sebastopol i-se comunică diarului „Novoje Vremja“, că amiralul *Scridlov* a dat un ordin de di prin care comunică flotei din Marea-negră salutul Tãrinei Maria Teodorovna, și adaugă că fidelă tradiției sale de la Sinope și de la Sebastopol, flota va lãsa mai curend să piérã cel din urmă om al ei decât să închine scumpul steag al sf. Andreiului.

Japonia și Rusia.

Japonia cu cele patru insule mari (Kiu-Siu, Sikok, Nipon și Yeso) are o suprafața de 417.412 Chm. □ și o populație de 47.700.000 locuitori. Rusia cu Siberia 21.935.506 Chm. □ (apropie 1/6 din suprafața terestră a globului), cu o populațiune de 135 milioane de locuitori.

Distanțe.

De la insula Thsushima (Corea) până la Vladivostok 1040 Chm. De la insula Thsushima până la Port-Arthur 1000 Chm. De la Fusan (Corea) până la Simonosaki (Japonia) 240 Chm. De la riul Yalu până la Cempulpo pe mare 560 Chm. De la Port-Arthur la Cempulpo 470 Chm. De la Port-Arthur la forturile Taku 260 Chm. De la Port-Arthur la Cefu 123 Chm. De la Cefu la Schangai 810 Chm. De la Wei-Hai-Wei la Hong-Kong 1900 Chm. De la Schangai la Nagasaki 750 Chm. De la Port-Arthur la Vladivostok 2000 Chm. De la Fusan la Gensan pe mare 560 Chm. De la Vladivostok la frontiera rusescă (Ekaterinenburg) 6400 Chm. De la Cempulpo la Saseho 1075 Chm.

Căi ferate.

Linia pe care Japonia o construiesc în Corea și care plecă de la Seul spre a ajunge la Fusan, e construită deja până la Taku, 96 Chm. distanță de la Fusan, ultimul punct al ei. Afară de acesta o linie de 30 Chm. unesc pe Seul cu portul Cempulpo. Se mai proiecteză o linie, care va uni Seul cu Gensan în golful Broughton, pe costa orientală a Coreei.

Lungimea călei ferate transiberiene, de la Petersburg până la Port-Arthur este de 8000 Chm.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Ștefan Vodă.*

Ștefan Vodă — spuneau bătrânii — când era băețel mic, nu sciu cum a venit și de unde a venit, destul atăta că s'a ră-tăcit odată prin munții Voronețului.

Umblând el mai mult timp și horhând pe cóstele și stâncele acesteia, pe malurile Moldovei și văile munților pustii, că pe acea vreme erau pe aicea numai codri, orî unde te întore-ai și te uitai cu ochii nu era țipenie de om, și neputend éși tî-nérul Ștefan pe undeva la vr'un drum, séu cel puțin la vre-o cărărușe călătoată de fi-înță omenescă, dete într'o vreme de-o lumina ce luca printre crengile copacilor dintr'o chiliuță de lemn.

Spre chiliuța aceea își îndrepta Ștefan pașii iuți și plin de voioșie, prepuind, că decă acolo fi lumina, trebuie să fie și vr'un suflet de om.

* Din cartea „Ștefan Vodă cel Mare și sfânt“ apărută acum de curend, de S. Teodorescu Kirilianu Focșani Tipografia „Aurora“ Gh. Diaconescu, 1903. Prețul 2 lei.

Ajungend el, după cale de vre-o căteva césuri, cu mare greu până la chiliuță, bătî în ușă.

— Cine-i acolo?! întrebă atuncul un călugăr evlavios, care se afla în nãntu cufundat cu totul în rugăciuniile sale, ce le aducea lui Dumnezeu fără încetare și din adâncul inimii sale. — Cine mă împiedecă în rugăciunea mea și aici în crierul munților, unde numai ferele cele sâ-batice locuesc?

— Cine să fie!... eu sunt! răspuse tîcérul Ștefan plin de bucurie, că nu s'a înșelat în pripunerea sa, ci tot a dat de un pãméntén, care l'a feri de tóte primejdiile.

Eu sunt! — díse el mai departe, — un băețel, care de mult rătăcesc prin acesti munți pãrdalucii și pustii, neafând nicăiri nici o odihnă, deși alerg în tóte părțile să dau de vr'o ființă omenescă, care să mă scóată la lume.

Și acum se vede că numai D-deu m'a îndreptat și m'a arătat chiliuța acésta, în care ved că lucesce o rază de lumina prin ferăstruica ei cea mică. Veniți la tine, orî cine vei fi, se-mi dai sãlaş, că fi des-

tul de când rătăcesc și tremură inima în mine de slabiciune și de fómé, cât și de frica cea mare ce o am, de când rătăcesc prin acesti munți fioroși.

— Mai așteptă puțințel, până ce mi-oiu mântui de díș rugăciuniile, și póte te-oiu primi, răspuse atun i sahastrul, căci călugărul acela era un sahastru, un pusnic, ce se feresce de ómeni și trãesc în rugăciuni și post. departe de lumea cea rea și strică-tă.

Ștefan ne mai putend sta pe picioré de ostenit ce era, se puse jos lângă ușa chiliuței și aștepta cu nerăbdare, până ce i-s'a deschide.

Sfîrșindu-și sihastrul rugăciuniile, deschise ușa chiliuței și díse érași:

— Vino copile!... vino să te ved... Ștefan intră înăuntru.

În chiliuță era o mészută de lemn, pe mészută o lumina și o carte, din care cetia sahastrul sfințele rugăciuni.

— Ecă aicea ai odihnă, díse sahas-trul, după ce tînrul Ștefan intră în lãuntru. Și fără de a-l mai întreba de unde-i a cui și cum de-a rătăcit prin acesti munți, ci numai uitându-se la el din cap și până

în picioré și cunoscându-l de-un băiat bun și de tréba, îi díse:

— Ce ni-a lipsi, Dumnezeu ne-a împlini... Eu îți voi fi tîe ca un părinte și tu imi vei fi mie ca un fiu al meu Tu îi sta de-acum aici cu mine, până ce-i cresce mai mare, séu până ce un om pãméntén va rătăci ca și tine pe aceea, căruia să te încredințez, ca să te scóată la tãrá, că eu nici-odată nu am datină să ies din aceste pãduri... Eu nimica de lucru nu ții-oiu da tîe, fara numai ca să faci de mănecare de amiața di și să grijesc chiliuța asta, ér cel-alt timp li-i petrece și tu în rugă-ciune ca și mine, séu cu alte lucruri trebui-cióuse, dér religiose.

— Așa ai cuvântat, părinte sfinte! așa să fie... eu așa voi face.

Ștefan a și făcut tóte, după cum și díse evlaviosul sahastru.

În tóta dimineța se scula de-odată cu sórele și grijea frumos chiliuța.

Când sosea améța, ospétul era gata pus pe masă. Tot celalt timp îl petrecea și el în rugăciuni, ca și îngrijitorul séu.

Sahastrul însă în tóta ziua des de dimineța se ducea din chiliuța și nu venea

Forțele militare.

Rusia dispune de 3.500.000 oameni, fără a număra aici ultimele rezerve. Tunuri 3400.

Japonia poate pune în linie de bătaie 393.000 și 1100 tunuri.

Marina japoneză numără în total 2746 ofițeri și 21.858 subofițeri și marinari, și în modernitatea cuirasatelor și încrușișătoarelor este superioară Rusiei.

Marina rusescă are 2616 ofițeri, 57.500 subofițeri și marinari; 94 ofițeri și 4000 subofițeri și soldați de artilerie de marină și 10.000 subofițeri și soldați de infanterie de marină. („L' Ill. Ital.”)

SCIRILE DILEI.

— 19 Februarie v.

„Revoluția Românilor”, despre care foile maghiare scriau colone întregi, — s'a dovedit a fi o născocire a fantasiilor aprinse ale unor oameni cu conștiința neliniștită. Diarul „M. Polgar” din Clușiu, pe baza unor informațiuni luate din locul cel mai competent declară, că s'vonul ce s'a colportat n'are nici un temei și prin urmare nici aceea nu e adevărat, că din comitatul Coșocnei ar fi trecut în comitatul Bihorului agenți și ațitători.

Cum rămâne acum cu minciunile debitate de „K. Hirlap”, pe cari dice că le-a primit de la un „fruntaș Român” — despre pretinsa ațitare pusă la cale de d-l Podóhá și agenții „Economului”?... Și ore d-l procuror nu crede de cuviință a trage la răspundere pe acei jurnaliști nemernici și inspiratorii lor, cari nu se sfiesc a terfeli în publicitate onoarea unor bărbați vrednici de totă stima?...

Inmormântarea canonicului M. Gianu din Lugos a avut loc cu un deosebit ceremonial funebru în Bocșa-mont. în ziua de 28 Februarie. Repausatul Gianu fusese înainte de a fi numit canonic, timp de 30 de ani paroch în această comună. La inmormântare a pontificat însuși episcopul Dr. Vasile Hossu, care a rostit și cuvântarea funebră.

Comisar consistorial pentru conducerea conferențelor învățătoresci din cercul I Brașov (protopopiatele Brașov, Bran și Treiscaune) pro a. 1904 (dilele de 23—25 Aprilie st. v.) a fost numit din partea Ven. Consistoriu archidieceșan de la Sibiu d-l prof. gimn. *Nicolae Sulică* în locul d-lui prof. de la școlile comerciale A. Barseanu, care din motive sanitare a renunțat la acest mandat.

Conferențe publice în Sibiu. Dumineca trecută se scie, că a ținut o conferență publică în sala palatului administrativ din Sibiu d-l asesor consistorial N. Ivan, vorbind despre „Socialism ca primăjdie națională”. Dumineca ce vine, 6 Martie st. n. va ținé o conferență d-l Dr.

G. Proca, secretar consistorial. D-sa va vorbi despre „Creștinism și femeile”.

Protocolul congresului național bisericesc ordinar al metropoliei Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania, întrunit în Sibiu la 1/14 Octombrie 1903 — a apărut de curând în Sibiu la tipografia archidieceșană și se poate procura cu prețul de 2 corone.

Tipografie românească în Clușiu. Afăm cu plăcere, că în curând se va deschide în Clușiu o tipografie românească al cărei proprietar este d-l Petru P. *Barițiu*. O fițică șovinistă din Clușiu a și lansat un atac în contra acestei tipografii încă înainte de a fi apucat a se instala. Acesta însă puțin împórtă. Faptul înființării unei tipografii românești în Clușiu este un progres îmbucurător și împlinirea unei vechi dorințe. Diarul „*Révașul*” din Clușiu, care în lipsa unei tipografii românești, se tipărea la Gherla, de-acuma înainte va pute fi tipărit acasă. Urăm noii tipografii prosperitate!

Delegațiune de țărani la episcopul Dr. Radu. Dilele acestea s'a prezentat la episcopul gr. cat. din Oradea mare o delegațiune de țărani din șapte comune aparținătoare cercului Beiuș, unde episcopul își are domeniul, și a cerut ușurarea condițiilor de arendat pentru pășune. P. S. Sa a ținut țăranelor o cuvântare, în care i-a îndemnat să se ferescă de ațitătorii socialiști și i-a asigurat, că va da comunelor pășune în condițiuni mult mai ușore decât până acuma.

O victimă a obstrucțiunii parlamentare. Un rezervist, chemat în mijlocul ernii la deprinderea de arme la regimentul de honveđi din Félégyháza, a primit dilele trecute următorea scrisóre de acasă de la soția sa: „Sunt foarte bolnavă. Nu mai pot căștiga pânea de tóte dilele pentru copii, vino acasă”. Pe baza acestei scrisóri a cerut rezervistul de la comanda regimentului dimiterea sa din serviciu, rugarea însă i-a fost respinsă. Din desperațiune s'a aruncat nefericitul soț din etajul casarmei în curte, contractându-si leșuni grave corporale. Victima a fost transportată la spitalul garnisónei din Budapesta.

Și fără nevastă și fără nas. Flăcăul Terényi Sándor din Drégely-Palánka (Ungaria) era îndrăgít foc de o fată frumoasă din sat, pe care a și cerut'o de soție. Părinții fetei însă nu prea voiau s'o dea. Pe flăcăul l'a învățat însă cineva, că decă la mieđul nopții își bagă de trei-ori nasul pe feréștră în odaia unde dórme fata, hotărít că părinții ei nu se vor mai împotrivi. Istețul flăcău a cređut și a înduplecat fata să-i deschidă într'o nopțe feréștră. La timpul hotărít motofletele s'au dus la feréștră și a dat semn că e acolo. Fata i-a deschis feréștră, ér el și-a vîrit de trei

ori nasul în odaie. Când a fost însă de a treia órá, nasul i-a rămas în odaie. I-l tăiașe fata, care în restimp aflase, că pețitorul ei dá róte și în jurul altora și și-a răsbunat tándu-i nasul. Astfel „mutul morii” a rămas și fără nevastă și fără nas.

Krüger greu bolnav. Din Menton se telegrafiază, că fostul președinte al Transvaalului, e greu bolnav. Guvernul engles i-ar fi refuzat cererea de a se reînțórce în Transvaal.

La fondurile „Reuniunii sodalilor români din „Sibiu” au intrat următorele daruri și anume: parochul Ioan Oțoiu din Aciliu, dăruiesce întru eternisarea memoriei soției sale Ana I. Oțoiu n. Rusu, fondului vėduvelor și orfanilor suma de 2 cor.; la acelaș fond s'au adaus cor. 23-20 din darurile făcute în memoria mult regretatului Andrei Băltes; binefăcătorul Vasile Cora de Vist, proprietar în Viștea-inferióră, dăruiesce fondului „Masa învățăceilor meseriași” suma de 10 cor.; notarul reuniunii Ioan Apolzan și bibliotecarul Nicolae Stoica, dăruiesc fondului Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor lipsiți de lucru, venitul curat rezultat la petrecerile de joc, arangiate Dumineca sub a lor conducere, cu suma de 41 cor.; ér la fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vëndare au dăruit măstrul franzelar Petru Moga, în memoria regretatului Ioan Roșca, fost măstru pantofar și controlor al „Reuniunii” 2 cor.; parochul Nicolae Bărglăzan (Porumbacul-de-sus) 34 bani, Ilie Terhilă, paroch (Vorumloc) 40 bani, Petru Juga jun., paroch (Tilișca) 50 bani; Iosif Goga, paroch (Reșinari) pentru sine și pentru numérosa sa familie 2 cor.; Ioan Vințel paroch (Ocna), Sabin Cerbu paroch (Păreu), Nicolae Borza paroch (Viștea-inf.), Demetriu Săcărea paroch (Tălmăcel), Trandafir Dragomir paroch (Arpașul-inf.), George Cutean paroch (Oarda-de-jos) pentru sine și pentru soția sa Adolfină; Maniu Lungu paroch (Reșinari), Nicolae Șurean paroch (Rusciori), Constantin Prie paroch (Săcădate), Ioan Călniceanu paroch (Vălcelele), fie-ccre câte 1 cor.; George Romanul protopresbiter (Deva) pentru sine și pentru soția sa Emilia n. Papiu și pentru fiul lor Aurel și Cornel, în total 1 cor.; Dr. Aurel Ciatu, medic (Piski) 2 cor. și Vict. Tordășan 10 bani.

Indepărtarea unui regicid. Fiul președintelui consiliului de miniștri sėrbesc locotenentul *Gruici*, care era unul dintre conjurații principali și ocupa până acum funcțiunea de ofițer de ordonanță al regelui, a fost îndepărtat din funcțiunea sa.

Jidovii fug de rășboi. Diarului „D. Z.” i-se scrie din Petersburg: „Când e vorba de speculații și înșelătorii în timp de rășboi, jidovii noștri sunt între cei dintâi. Ca liferanți, vivandieri, antreprenori de case de toleranță (case de fete prostituate), și de haratce cu beuturi, ei se gășesc pretutindenți, unde se concentrează trupe mai numérose și ofițerii și soldații sunt jefuiți și înșeiși de-opotrivă, așa că o însemnată parte a cheltuielilor de rășboi întră în buzunare jidovesci. Inșé când e vorba ca în timp de rășboi să-și facă

datoria ca apărător al patriei, jidovul fuge încă din vreme. El scie să cérá drepturi egale, la datoriile egale însă nu se prezentă. Bani îi bagă cu lăcomie în buzunare, ér sângele să și-l verse numai creștinul. Fóia oficială „*Wilenski Wjestyk*” constată, că de la începutul rășboiului, din părțile locuite de jidovi s'a pornit un adevărat exod...” — Sėrace țerile vecine!...

Rėspuns la întimpinare. D-l învățator Marian I. *Ungur* din Roșia montană ne trimite un lung rėspuns la întimpinarea părintelui Butnariu (Roșia) publicată în nr. 27 al „Gazetei” privitor la o corespondență a numelui învățator în cestiunea aranjării unei petreceri în Roșia. Nu putem da loc în întregime acestui rėspuns din cauza lipsei de spațiu. D-l M. I. Ungur rectifică întâiu de tóte aserțiunea părintelui Butnariu cu privire la înșciințarea că are de gând să arangeze o producțiune, declarând că nu e adevărat, că ar fi fost provocat de alții mai precauți a face această; programul producțiunii l'a și dat părintelui Butnariu deja în ziua de Sf. Nicolae. Nu este adevărat mai departe ceea-ce afirmă părintele B., că dănsul (învățătorul) ar fi rupt protocolul luat chiar de el. ci după câte-va zile l'a trimis preotului, verificat de domniul verificător, cari l'au aflat întru tóte consonanță cu originalul. Nu este adevărat nici aceea, că Reuniunea din Roșia ar fi fost păgubită prin aranjarea producțiunii, deóre ce din partea acelei reuniuni nu se luase hotărítare pentru aranjarea unei astfel de producțiunii. Reuniunea femeilor din Roșia nici nu sustine școlă, ci tot ajutorul ei se mărșinește la împărțirea de premii elevilor sėraci și silitori în sumă de 60—70 cor. la an. Venitul de 50 cor. al producțiunii n'a fost un venit de batjocură, cum afirmă d-l Butnariu. Cei ce cunosc referințele din Roșia m. sunt îndestulți și mulțumitori de atât. Suma întratelor a fost de 101 cor. 80 b., a cheltuelilor 50 cor. 32 b., venit curat 51 cor. 48 b. Din venitul acesta s'au procurat peste 80 de cărți acum de curând, ceea-ce dovedesce nota librăriei Ciurcu din Brașov. Dér de altfel despre sumele intrate sunt responsabil cassierii, cărora nu li-se póte imputa neconșciințositate. Contribuirile peste taxa de intrare s'au publicat în nr. 11 al „Gazetei”, altele afară de cele n'au fost.

Concert filarmonic. Atragem atențiunea cetitorilor asupra concertului filarmonic, ce se va ținé astăđi (3 Martie) sėra la 8 óre în sala de concerte sub direcțiunea d-lui Max Krause și cu concursul virtuósei în piano Margareta de Fessenyi din Budapesta. Programul e următorul: 1) L. v. Beethoven: Simfonie Nr. 7, A-dur; 2) Schubert-Liszt: Wandrer-Fantasia, pentru piano și orchestră; 3) George Bizet: L'Arlesienne Suite Nr. 1.

D-șóra Margareta de *Fessenyi* absolută premiată a conservatorului, a fost în Berlin eleva pianistului renumit portugez Vianna da Motta și a dat concerte cu mare succes în Berlin, Viena și alte capitale.

Concert. Duminecă, în 6 Martie mușica comunală a orașului Brașov va da un concert în sala de la hotelul „Europa”. Intrarea 60 bani. Inceputul la órele 8 sėra.

până la amėdă, de la amėdă nu venea éráși până ce nu inopta.

Unde mergea el și ce făcea, nu-i era cunoscut lui Ștefan. Acesta era un ascuns pentru dănsul.

De la o vreme însă pica Ștefan pe gânduri și se întrebe: óre unde să mėrgă sahastrul în tóta ziua, fără ca să vie până la amiađă, până ce înopteză, nespunindu-i nimic... Ce face el în acea vreme? se întreba Ștefan tot-déuna, de câte-ori rămáne singur în chiliuță.

Și așa gândind și întrebându-se, îi veni odată în minte, când avea sahastrul să se ducă de la chiliuță, să mėrgă și el pe urma lui.

El se porni și mergénd o bucată de loc prin pădure, dete de un schițisor săpat într'o petró, unde uitându-se prin borta cheii de la ușa schițisorului, care era închis, vėđu doi inși închinându-se.

Era sahastrul și un inger.

După-ce a tras sėma Ștefan de asta pe loc se întóarse îndérpt la chiliuță.... Griji chiliuța, ca și mai înainte... Ospėtul era gata numai să vie sahastrul. Inșé el, acuma nu puse pe măsuta cea mică, ca

mai nainte numai o lingură, cu care mănca sahastrul în tot-déuna, ci două, socotind că a veni și celalt închinător a lui D-đeu.

Ingerul n'a venit. El a rămas acolo în schițisor, numai sahastrul singur a venit acasă.

Intorcéndu-se sahastrul și vėdénd două linguri pe măsută, dișe:

— Ștefane, de când ești tu la mine, asta nu mi-ai făcut'o, și cum de-ai cutezat acuma să mi-o faci? Cum de-ai pus două linguri pe măsută?

— Apoi dá! eu am mers pe urma sfinției tale, și vėdénd pe doi inși închinându-vė în schițisor, care imi era necunoscut, am socotit, ca dá! ce să-ți spun!... am socotit că va veni și soțul de rugăciuni al sfinției tale, și de aceea am pus două linguri pe masă: una pentru sfinția ta și una pentru dănsul.

Sahastrul ađind asta, se uită cu ochii săi ageri lung asupra lui Ștefan, apoi dișe:

— Băete! făptura ta, căutăturile tale, istețimea și îndrăsnéla ta arată, cum că tu nu ești din ómeni proști și singur încă n'ai să fi om prost, ai să fi un om fórte

mare și însemnat, un vitéz... Du-te déră de la mine, nu petrece timpul în zădar în acești munți pustii. Du-te! căci tu ai acuma destulă minte și noroc, care să te póte.

Eu te binecuvėntez și tu vei fi în scurtă vreme un vitéz fórte mare... vei fi *Vodă* peste această țéră, și atunci multe lifte rele vei birui, mulți păgăni și căpcăni și s'or închina ție în viața ta. De aceea écă-ți spun acuma, și-ți însemnă cuvintele mele: tot-déuna să cinstesc pe Dumneđeu, tot-déuna să-i înalți laudă de mărire, și ori-ce lucru vei începe, fie neînsemnat séu mare, tot-déuna să-l începi cu gândul la Dumneđeu, că... numai cu ajutorul prea bunului și puternicului D-đeu vei aduce ori și ce lucru la capėt bun. Și când ți-a fi ție mai greu în lume, când îi fi mai supérat și mai né-ăjit, atunci să îți aduci aminte de cuvintele mele și să faci ceea ce-ți spun eu acum. Și tot-déuna de câte ori vei purta rășboi cu dușmanii țerei nóstre, cu păgăniți cei neimpăcați, cari rășboie tot-déuna le-i căștiga, tu tot-déuna să faci câte o mănăstire séu o biserică spre lauda și mărirea lui Dumneđeu

de la care vei primi ajutorul, puterea și virtutea vitejescă, — și întru cinstea sfinților, căci numai așa ți-i ajunge ținta cea dorită de tine și de poporul, ce li-i lua sub stăpănirea și scutul tėu.

Ține bine minte că, după ce-i ajunge scaunul Moldovei, după-ce te-or alege domnitor și stăpănitor peste țera asta, să faci și aici în munții aceștia o mănăstire spre vecinica aducere aminte, că ai rétăcit odată prin acești munți și ai fost scutit de mine!

— Sunt ascultător la tóte, sfințite părinte! — rėspunsé tinerul Ștefan.... — Voiu împlini ca o sfință datorie tóte ce-lea, ce mi-le spui sfinția ta astăđi și mă sfătuesci ca să le fac, numai decă prea bunul Dumneđeu mi-ar ajuta să fiu aceea ce-mi procoșoi, că voiu fi.

După aceste cuvinte a sărutat mână sahastrului, și luându-și rămas bun de la dănsul, s'a depărtat éráși pe lângă nise stănci urieșe, prin munți pustii, că trebuie să scii, că pe atunci munții de pe acolo nu erau ca acuma, ci sėlbatici, că cu mare greu puteai strėbate printrînșii.

Incotro a mers și ce s'a făcut, după

Veniturile pescăriilor statului român exploatate în regie pe intervalul de la 1 Aprilie 1903 până la 10 Ianuarie 1904 au fost de 2.370.000 lei, față cu 1.900.000 evaluările bugetare pe întregul an, și rezultă deci până în prezent un escedent de 460.000 lei.

Economii cari doresc a avea o recoltă bună, cumpără semințele de la prăvălia de semințe a lui Edmund Mauthner Budapesta, strada Rottenbiler 33. Această firmă trimite la cerere gratis catalog ilustrat cu 226 pagini. Preturile semințelor bine curățite, cu înălțime înaltă, sunt ieftine. Cu deosebire vrednice de amintit sunt semințele impregnate de sfeclă și asortiment bogat de cereale nobile.

Ceva despre băncile noastre.

De lângă Clușă, Faur 1904.

Suntem în sezonul adunărilor generale ale băncilor noastre. După legea comercială, adunările acestea trebuie să se țină în pētrarul I al anului, ca să-și dea seamă despre dăruirile lor pe anul expirat. Va fi dăr la timp și cu scop, ca să vorbim ceva despre ele, descoperind *sine ira et studio*, câte-va din scăderile ivite la manipularea lor, tocmai precum făcuse un corespondent în săptămânile trecute despre modul și felul cum se execută constituțiunea bisericească din diecesa Caransebeșului.

Publicitatea are menirea de a și critica, nu numai a tot lauda și unde n'avem ce lauda. Ceea ce este bun și demn de imitat, să fie remarcat, ăr ceea ce este rău, să fie după merit descoperit, ca așa să ne putem îndrepta.

Conlocuitorii noștri maghiari și gazetele lor mereu invinuesc băncile noastre, că înaintând în avere și bunăstare cumpără moșiile Ungurilor, unde apoi colonizează Români. Dacă însă urmărim cu atențiune licitațiunile publicate în jurnalele noastre, în urma cererilor băncilor românești, din contră dăm tot de nume românești. Omenii din poporul nostru luând bani în împrumut, și neputând plăti la termen, li-se vinde moșia eredită de la părinți și protopărinți, pe care înse banca executore numai silită fiind o cumpără, ca să își capete banii împrumutați, dăr nu cumpără moși spre colonizare, ne fiind asta nici scopul principal al băncilor noastre, cum este d. e. „Ve-reinsbank“-ul din Sibiu.

Deci, dacă vedem din bilanțurile publicate, cum că unele bănci, afară de casele institutelor, mai posed și alte imobile în cele mai multe

casuri acele imobile s'au procurat și cumpărat numai de necesitate, și s'ar bucura, decât le-ar pute vinde fără pagubă.

Din aceste ne putem convinge pe deplin, că este fără basă a bănu-l băncile noastre că cumpără moșiile conlocuitorilor maghiari, spre colonizare.

Băncile noastre s'au înființat tôte cu devisa frumoasă de a „ajutora poporul“ peste tot și „spre a scote poporul din mâinile cămătarilor“, promițând împrumuturi ieftine fără cheltueli mari. Cu durere trebuie să constatăm însă, că cele mai multe bănci de ale noastre lucrează cu procente mari, multe iau de la împrumutătorii 7—8% interese, 2% spese de manipulație, ba vor fi și de acele cari pretind de la datoras și câte 1% pentru așa numitul „fond de dispozițiune a directorului“. La aceste spese se mai adaug remunerarea agentului, care mijlocește împrumutul, și a caventilor, intabulare, timbru și multe dale de lucru perdute cu umblările încôce și încolo, așa în cât, când i-se dă bietului țeran 200 cor. împrumut, se trezesc acasă cu 150—160 cor. Astfel de împrumuturi nu ajutoră pe bietul țeran în necazul lui, ci din contră în multe casuri îl ruinează cu totul.

Când fericitul Visarion Roman, fostul notar comunal în Reșinari, a înființat acum 32 ani banca cea dintâi — „Albina“ din Sibiu — voia să imiteze în purcederea sa cassa de păstrare cea mare săsăscă din Sibiu, care este așa dîcînd mama tuturor consortiilor săsăscilor comunale ce le alimentează cu bani și alte proptele morale și spirituale. La început s'au și înființat vre-o câteva atari consortii românești sub egida „Albinei“, dăr după mörtea lui V. Roman tôte și au încetat funcționarea. Cele cari există astăzi în comitatul Sibiului, sunt înființate cu ajutorul și la îndemnul reuniunii agricole de acolo. Împrumuturile consortiilor comunale (Raiffeisen) ar deveni pentru țeran mai eftine; cunoscîndu-se locuitorii din o comună și membrii consortiilor mai de aproape, s'ar încunjura perderile cele mari, ce au să le suferă — fără de consortii săsăscii — băncile noastre, cari dau împrumuturile în urma recomandării agentului, de-adreptul țeranului, și așa necunoscîndu-l mai de aproape pe el și starea lui materială. În multe casuri au să suferă pierderi mari.

Pe lângă asta prin înființarea consortiilor (Raiffeisen) ar fi cruțat bietul țeran și de cheltuelile enorme de proces și de remunerarea agentului, ăr băncile ar cruța în spese de administrație, neavînd de a face cu cambii și obligație de o valoare mai mică de 100 cor.

Avem omeni de specialitate, jurnalele noastre ne ajutoră în nisuintele noastre salutare. Să ne folosim de ocaziune, discutînd cestiunea înființării consortiilor săsăscii, ca așa prin ele băncile noastre cele mari să-și ajungă scopul și ținta pentru care au fost create și să devină cu timp un mijloc de ajutorare și chiar îmbogățire a țeranului, ceea ce se dîce că s'a avut în vedere la înființarea lor.

a. f.

O serbare în Seini.

În viața popórelor, cât și în a singuraticilor, sunt ani și zile, cari lasă urme neșterse în urma lor. Inteligența română, care e grupată în jurul institutului de credit „Sătmăreana“ din Seini, ziua adunării generale a institutului a împreunat-o cu un act de evlavie, față de presidentul seu d-l George Pop de Băsești.

Se dîce, că un popor, care nu-și cinstește bărbații săi mari, nu e vrednic de viață. Nu ca pe un conducător al nēmului românesc a voit „Sătmăreana“ a-l serbătorii, ci numai așa dîcînd într'un cerc restrîns familiar, căci numai puțin au fost inițiat în plan, totuși la 19 Februarie n. c. ne-am trezit cu o manifestare frumoasă a iubirei și a venerațiunei față de acest bărbat iubit de toți. După multă trudă și necaz, după o fămîntare și sbuciumare de mulți ani, în a VII-a adunare generală a institutului s'a constatat, că „Sătmăreana“ e salvată, și în opera acesteia de reculegere par-tea leului i-se vine d-lui George Pop de Băsești. Toți erau într'un timp desnădăduiți, numai iubitul „badea George“ a stat ca o stîncă neclintit.

Cine n'are bătrani, se-i cumpere. Noi Sătmărenii, decât am pute l'am cumpăra pe acest bărbat ales al Sălagiului, dăr de acesta nu e nevoie, că și pe noi chiar așa ne iubesc ca pe Sălageni. Sunt multe ființe, despre cari numai cu pălăria în mână ai drept să vorbești. Atare bărbat este d-l George Pop de Băsești. Mulțumită jertfelor și ostenelelor îndeplinite, a câștigat titluri neperitóre la recunoștința „Sătmărenei“.

O zi de serbătoare a fost ziua aceasta; sala de ședințe a institutului abia a fost în stare a cuprinde pe cei de față, căci nu numai acționarii băncei, ci și alți mulți din inteligență și popor s'au prezentat, ca să-și arate dragostea către bărbatul serbătorit.

La 11 ore din zi se începe festivitatea prin o vorbire prea frumoasă a d-lui Gavriil Lazar de Purcăreți, și la vorbele d-lui protopop, ca „să cadă dără vîlul“, apare portretul blând plin de bunătate al d-lui George Pop de Băsești, de pe care și-se pare că se reflectează o rađa cerescă. Despre poporul român scrie un învățat german: „Din acest popor es capete, cari sunt clasice și ar pute fi întrebuintate, ca modeluri pentru geme; capete ce și în lăuntrul lor conțin aceea, ce indică esteriorul lor.“ În persóna și întreaga înfățișare a lui „badea George“ sunt realizate tôte trăsăturile nobile ale poporului român, ce face așa de frumos, atrăgător tipul acestuia.

La felicitările d-lui protopop a răspuns serbătoritul emoționat, până la lacrimi, și când ca pe neașteptate își arată și ceriul față senină, la razele strălucitóre ale sfântului sóre, lacrimile acelea, ce se vărsau pe față lui, au fost neprețuite, căci isvoriau din dragostea nemărginită, ce o are serbătoritul față de poporul român. Blufacerile iubitelui „badea George“ au ridicat în inimile acestui popor altariul recunoștinței vie. Nu e mirare dăr, că urările erau nesfîrșite, și în cea mai plăcută dispoziție am pornit la hotelul orașenesc; căci ce să tăgăduesc, omeni suntem, și ca atari și trupul are lipsă de ale sale.

La prînd, ca de comun, s'a început un potop de toaste în voie bună. Culmea veseliei s'a ajuns prin doinele d-lui Andereo cantor-învățător în Ardușat, D-sa are un glas atât de dulce, că te mișcă, de ai avé inimă de piatră. Veselia n'ar fi avut sfîrșit, decât nu ne făceau atenți birjarii, că a sosit vremea de a pleca la tren. Toți conmesenii, mînați ca de un gând, pe serbătoritul l'au petrecut până la gară, și iubitul badea urcă în tren între manifestările cele mai sincere de dragoste ale fraților. Noi încă p'ecărăm oătră casa, ducînd cu noi cele mai plăcute amintiri de ziua neuitată.

G. Șuta.

Atac netrebnic contra unei bănci românești.

Din comitatul Cojocna, Martie 1903.

Institutele noastre financiare, societățile de credit și economii române, au fost mereu expuse atacurilor presei soviniiste. În privinta acesteia mai mult a fost hărțuit „Economul“ din Clușă, care însă a eșit biruitor din tôte atacurile mirșave și ca aproape singura instituție românească în acele părți continuă a-și desfășura activitatea spre binele poporului.

În timpul din urmă însă pare, că printre dușmanii „Economului“ s'a înrolat și vr'un Român rătăcit, cineva care nu caută cu ochi buni la acest institut, căci diarul „Kolozsvári Hirlap“ în numărul

ce a părăsit Ștefan pe sahastru, nu se scie nici în ziua de astăzi

Nu se scie cum și prin ce loc a eșit la șes, la țără între omeni... atăta se scie, că a eșit de-odată pe neașteptate o faimă în țără, cum-că Moldovenii, adecă Românii din Moldova și Bucovina, că pe acele vremuri amîndouă aceste țări faceau una și se numiau amîndouă *Moldova*, — adecă l'au ales pe Ștefan domnitor, séu cum se dîce Vodă peste tótă țera, și de acolea înainte, Ștefan a fost om, nu ceva!

El era voinic în tôte și la tôte.

Trăgea cu arcul, că nu era altul să se măsore cu dînsul... Se lupta cu tôte liftele cele rele, cu căpcăni, cu Turci, cu Tătari, cu Unguri, cu Leși, cu tótă legea, și pe toți îi învingea, că era voinic și meșter în bătălie.

Era un vitez mare, un năzdrăvan, nu alta.

Ecă cuvintele sahastrului implinite!

Bătrânii bătrănilor noștri istoriseau, cum că Ștefan, după ce s'a făcut Vodă peste tótă țera Moldovei, de multe-ori umbra ca Păunașul codrilor, trecînd din Suceva în sus către Ardeal, să mai depărteze și să mai sferme din cei dușmani, și

apoi éráși se înturna îndărăpt, că nu-i păsa de nime.

Dău nu-i păsa de nime, că era nesdrăvanul nesdrăvanilor.

Odată însă a fost strîmțorit din tôte părțile. Toți împărații și craii de prin jur s'au fost legat de capul lui, ca scaiul de oie, în cât cu mica lui oștire îi era cu neputință să-și apere țera de dușmani.

Ce să facă acuma Ștefan?... Cum să scape de dînsii?... Și așa cufundat în cugetele sale, își aduce de-odată aminte de sahastru și de cuvintele lui... Fără multă socotelă și întărziere, lasă tôte de-oparte și alergă éráși în munți.

Se dîce însă, că ducîndu-se el de a doua óră, n'a găsit pe sahastru în munții Voronețului, ci în munții *Homorului*, chiar acolo unde i astăzi *mănăstirea Homorului*.

Era o nopțe viforată și întunecată, când trecu Ștefan cu puținii ostași prin munții Homorului și dete cu ochii de-o rază licurindă într'o chiliuță.

S'a dus acolo și bătu la ușă să-i deschidă. Sahastrul, care tocmai atunci era cufundat cu totul în rugăciunile ce le aducea lui Dumneșeu fără de încetere și din adîncul inimei pentru scăparea țerei, pe

care o amenințau dușmanii cu perire, răspunse lui Ștefan Vodă:

— Aibi bunăta și așteptă puținel până ce mi-oă mîntui de dis rugăciunile, și apoi te-oăi lăsa să intri.

După cătă-va vreme se deschide ușa chiliuței și Ștefan Vodă intră c'o față tristă, pe care era răspicată grija inimei lui de primejdia cea mare în care se afla țera.

Sahastru primi pe Domnitor cu tot ce avea în sêraca-i chiliuță, apoi îl întrebă cum mai stau trebile țării.

Ștefan îi răspunse:

— Cuvioșe părinte! acum odată au venit lucrurile până la atăta, că nu pot avea nici o nădejde de-amî pute scăpa și mîntui iubita-mi țără de cutropirea órdelor varvare.

Sahastru își ațintise ochii săi ageri asupra lui Vodă și c'un glas apăsător, cam bănuitor, dăr plin de încredere și însufățor de curagiu, dîse lui Ștefan Vodă:

— Înălțate Dómnel se pôte ca inima cea de leu a unui Ștefan Vodă să vie la nise simțăminte așa de nevrednice de dînsa? Se pôte ca Măria-ta să aibi așa de puțină încredere în Dumneșeu puterilor. Crede cuvintele mele, — nu uita ce-am

spus încă când te-ai despărțit de mine... și când erai mic? că vei fi un vitez mare și nime nu te-a învinge, — că apărătorea mîna a tot puternică a lui Dumneșeu încă nu s'a depărtat de Moldova și o va mîntui chiar prin vitejia Măriei-Tale, decât îi face juruință tare înaintea acestui altar sfințit, că după ce-i învinge pe dușmani și-i alunga, și-i mîntui țera de păgăni, vei face în locul acesta o mănăstire în cinstea sfântului George.

Ștefan făcu juruință cu tóta inima... Se depărta apoi mîngăiat și începî a da răsboi, curățind țera de toți dușmanii, ăr după asta, avînd pace, a făcut mănăstirea *Homorului*.

Și nu numai această mănăstire, ci el a făcut mai mult de 24 mănăstiri. Chiar și în satul Voroneț, — acolo încă a făcut o mănăstire spre vecinica aducere aminte, cumcă s'a pierdut odată pe acea vale, când a fost mic, implinind cuvintele sahastrului.

Unde-a fi fost schițiorul sahastrului, acolo se află astăzi o mănăstire veche zidită de Ștefan Vodă cel bun și mare. Și clopotele acestei biserici și până astăzi trăgându-se, sună: „Ștefan Vodă ne-au făcut“.

său de la 1 Martie scrie nisce bazaconii ne mai pomenite, pe cari dăce, că le-ar fi audīt de la un bărbat fruntaș de naționalitate Român (!?) care însă cinstesce și respectă pe Maghiari și pridesce cu cel mai mare dispreț la munca de subminare a valahilor antimaghiari din Clușii.

Se svonise anume săptămâna trecută de răuvoitorii neamului nostru, că Românii de pe valea Crișului repede, ar avé de gând să facă revoluție, și că se'adună prin păduri sfătuindu-se „să omóre pe domnia de Ungur“. Cu acea ocaziune foile maghiare spuneau, că ațitătorii conspirației ar fi venit din Clușii la Bratca și Aleșd, jandarmii însă cu totă căutarea nu le-a putut da de urmă.

E de prisos să spun, că toate acestea erau nisce minciuni cu corne. Cu toate acestea „K. H.“ dăce, că a descoperit pe acei ațitători. Insuși „Românul acela fruntaș“ a fost descoperitorul. Nimeni altul n'a ațitător pe Românii din Bihor la revoluție, decât agenții „Economului“, cari sub conducerea directorului Vasile Podóbă încă de mult lucrăză pe ascuns în contra Maghiarilor. Cercetarea „a descoperit“, că de curind au umblat pe valea Crișului doi agitatori români din Clușii... În sfârșit foia ungurăscă atrage atențiunea procurorului asupra băncii „Economul“ și asupra d-lui Podóbă...

De atâta mișelie nu ne vine a crede să fie capabil un Român, și încă un „fruntaș Român“, chiar dacă ar fi vr'unul printre fruntașii români, care din vr'un motiv său altul n'ar fi amic al „Economului“. Nu ne vine a crede, ca un Român să intrebuințeze arme atât de perverse și mincinoase contra unei instituții românești!

Școlă rurală și învățătorul în România.

De 16 ani am îmbrășsat cariera de învățător. În acest interval constat un progres colosal în instrucțiunea poporului românesc și acest progres și-a înțit pașii în timpul din urmă, mulțumită stăruinței și interesului pus de actualul ministru al cultelor și instrucțiunii publice.

Domnia sa când n'a fost ministru, a scris prin reviste și prin diare, calea bună ce trebuie să urmeze învățătorul spre a-și îndeplini cu succes misiunea pentru a-se folosi țera de sacrificiile ce face, ér ca ministru a alcătuit legi, cari puse în aplicare, au dat rezultate bune.

În primul loc a căutat să ridice prestigiul învățătorului, căruia nu i se dădea nici o atențiune și nici o importanță. Care mai de care îi porunceau.

Bietului învățător îi era frică și de umbra lui, și de aceea se păzea fel și chip să nu supere cumva pe primar, pe subprefect și pe revisor. Toți aceștia erau stăpâni pe școlă și pe învățător, aveau dreptul să facă inspecții și departe de a soi ce se predă în școlă, scrieau prăpăstii în condica de inspecțiune, de unde rezulta suspendarea sau permutarea învățătorului.

În present numai autoritatea școlară are dreptul să constate mersul instrucțiunii în școlă rurală, însă revisorii școlii sunt aleși dintre institutorii și profesorii mai distinși. La ce te puteai aștepta de la un avocat, ce era revisor școlar în timpul când am intrat în învățământ?...

Autoritatea administrativă are dreptul numai în ce privește partea materială.

Te lovea jalea, nu altă ceva, când te duceai într'un sat și vedeai școlă. Un local prost cu ferestrite mici, lipite cu hârtie, cu pereții derăpanați, fără grădină și fără ogradă, material didactic mai nimica și mobilierul prost de tot.

Astăzi lucrul s'a schimbat cu totul altfel. În cele mai multe sate avem localuri sistematice, ér cele vechi sunt bine întreținute.

Mai toate școlile au grădini școlare, unde învățătorul și școlarii se ocupă cu drag în orele destinate pentru practica agricolă. Ți-i mai mare dragul să vizitezi o școlă rurală în timpul verei. Vei admira

grădina de pomi altoiți, fel de fel de specii, grădina de legume și zarzavatură, florăria, la unele stupina și cultura vermilor de mătasă.

Sătenii privesc cu drag școlă, se încred în învățătorul lor, vedându-l trecând de la vorbe la fapte, și se întrec unul pe altul a-și îngrădi locurile goale și părăginite de decă de ani, cultivând de toate, ca și în grădina școlii.

În unele comune, după apelul d-lui Haret către persoanele generose și în special către proprietarii și arăndași unele școli au căpătat câmpii de experiență având întindere de la 2—5 Hectare, unde se fac culturi sistematice cu școlarii și sătenii.

Anul acesta în toate orașele capitale de județ s'au organizat expoziții agricole școlare, unde învățătorii și școlarii au expus fel de fel de producțiuni.

Visitatorii au rămas încântați de cele ce au putut vedé.

Casa școlilor a acordat câte cinci premii învățătorilor meritoși, constând din bani instrumente și semințuri. Prefecturile în cea mai mare parte au acordat și ele câte cinci premii, tot în felul casei școlilor, așa că în fie care județ aprópe, s'au încurajat câte 10 învățători.

Nu știu în alte orașe, dér în orașul Bérhad, capitala județului Tutova, expozițiunea a fost admirabilă. Îți făcea o plăcere să admiri lucrurile expuse ca: leguminose fel de fel de varietăți, zarzavatură de tot soiul, mătasă, stupi sistematice, mieri de fagur, sloiuri de cêră, fructe, ca: mere, pere, prune uscate etc., țesături de cânepă în și mătase, bostani moldovenesci și turcesci de mărime colosale etc. etc.

Am luat câți-va săteni din satul meu, de au vădūt și ei. De câte ori mă întâlnesc cu dâșii, îmi spun, că nu mai pot uita cele ce au vădūt.

Corpul învățătoresc de astăzi este alcătuit din persoane bine pregătite, cu aplicări frumoase, cu dragoste și iubire pentru țera și doritoare de muncă pentru binele obștesc. Prin regularea drepturilor la pensie, prin concursuri, prin judecata consiliului permanent și a comisiei de judecată, tot ce a fost neaport pentru o misiune așa de importantă, s'a exclus. Ministrul instrucțiunii publice, care ține la poporul românesc, a găsit cu cale că e mai bine să sacrifice unul, decât o sută, căci a menținé un învățător neaport la o școlă, este a nenoroci mai multe generațiuni. Bine ar fi fost să se fi făcut excepție cu învățătorii când s'a alcătuit legea pensiilor și la 30 de ani de serviciu să se fi eșit la pensie învățătorul.....

Așa-dar, corpul învățătoresc de astăzi se pôte asemăna unei păduri tinere, curățită de uscătură de curând, în care intrând, admiri frumuseța copacilor tineri, drepti și viguroși, ce cu mândrie par' că-și înalță virfurile spre ceri.

Prin stăruința învățătorilor, îndemnați și spriginiți de d-l ministru, s'au înființat în țera peste 1200 bănci populare. Prin aceste bănci sătenii au început să scape de jaful cămătarilor, cari le luau câte 5% pe lună.

Inființarea băncilor populare a luat un mare avânt, și cred, că peste câți-va ani nu va fi comună unde să nu fie bancă populară.

Tot prin stăruința învățătorilor s'au înființat teatre sătesci, școlii de adulți etc.... La toate acestea a contribuit și d-l Ion Calinderu, administratorul domeniului regal, un alt Român de inimă, devotat țerei și poporului românesc, luptând neîncetat pentru fericeirea și prosperitatea scumpei noastre Românii. Visitând școlile de pe domeniile Corónei, rămăi încântat de cele ce veđi. Învățătorii și sătenii consideră ca pe un adevărat părinte pe d-l Calinderu, într'un cât vecinic muncesc pentru îmbunătățirea soției lor, pe calea morală, materială și economică.

Programele școlilor încă s'au alcătuit în așa mod, în cât nu e chip ca în cel mai ascuns unghi al țerei, se rămână copil fără învățatură.

Ceea ce până acuma puteau face doi învățători, astăzi face unul singur, de órece în școlă unde nu încăpeau decât 40 de

elevi, acuma încăp 80, venind o serie (divisiile II și III-a) diminșă, ér altă serie (div. I-a) după amiață. Fără a se încórea bugetul statului la cheltueli, s'au înființat școli noue, cu numărul învățătorilor ce prisoseau la unele școli.

La o reformă și o organizațiune așa de importantă și de folositoare țerei și poporului, d-l Haret a fost ajutat între alții și de d-l Solomon Halită, inspector general al învățământului primar și normal din România, bărbat cu dor de muncă pentru ridicarea neamului românesc.

Statistica din urmă, alcătuită de ministrul cultelor și instrucțiunii publice, dovedesce cu prisosință buna alcătuire a școlii rurale, de órece numărul copiilor ce frecventăză școlile în present au sporit cu 50 la sută.

Mi-se umple inima de bucurie, vedând pașii repeđi cu care înaintéază România pe calea instrucțiunii publice, și față de avântul luat pe această cale, am firma convingere, că după câți-va ani vom înregistra și noi Românii cu multă bucurie, că numărul celor nesciutori de carte va fi foarte mic.

Banca (Tutova).

Gr. N. Coatu.

Concurs.

Despărțământul Beiuș, pe baza concludului 10 al adunării cercuale, din 30 Aug. 1903, publică concurs pentru două premii de câte un galben de 10 cor. — Unul se va decerne acelei Române, care va produce cel mai frumos și românesc costum, cu mănile proprii pregătite și expus, său îmbrăcat cu ocaziunea adunării cercuale — Altul pentru scrierea despre felul, modul și priința înființării cutărei însoțiri practice cu privire la împrejurările date. (Societate de consum, de cumpărare, de ajutorare, numită și perșeiu etc.)

La concurs se admit locuitori și locuitori din desp. cercu adm. Beiușului, Ceica și Vascău.

Costumele menite pentru expunere au să fie prezentate său la M. O. D. Andrei Popa, preot român în Cristior, său la subșefa direcțiune, cel mult până la Dumineca Florilor. Concurențele primesc revers, despre costumele prezentate.

Seriurile au să fie provădute cu o devisă în plic, care să cuprindă numele și adresa autorului și se vor trimite la subșefa direcțiune pe terminul amintit. Biroul desp. cu plăcere dă inviațiuni concurenților.

Premiul îl va decerne comitetul cercual după opiniunea comisiei și îl va preda cu ocaziunea adunării cercuale de estan în Cristior.

Inteligența este rugată să stăruéscă în ajutorul scopului însemnat, urmărit de acest concurs.

Beiuș, la 22 Febr. 1904.

G. M. Marinescu,
director.

N. Fabian,
secretar.

Serată declamatorică-teatrală în Ciseriu.

Pria (Sălagiu 17/II 1904.

Onorată Redacțiune!

Seie Dumneșeu, dér așa mi-e firea, că-mi place a descrie pentru marele public întâmplări și lucruri de acele, cari ne învesesc, ne înalță inima în regiuni idealistice, ne îndemnă a face tot ce e bun și frumos, — fapte, cari a-le retăcé, ar fi pe-căat strigător la ceri și mai pe sus de toate când e vorba să se dea tributul recunoștinței celor ce au ostenit și jertfit pe un teren său altul, mai vêtos pe terenul cultural.

Vreu să vorbesc despre sera'a aranjată de elevii școlii române gr. cat. din Ciseriu (Sălagiu) la 12 Februarie a. c. În sera d'ilei mai sus amintite la 6 ore s'a început serata declamatorică-teatrală constătătoare din următoarele puncte: 1) Cuvânt de deschidere rostit de eleva Valeria Orian 2) „Zefirul“ cor. 3) „Limba mea“ poezie declamată de eleva Aurelia Budișan. 4) „Primăvara“ cor. 5) „Despre lene“, dialog de I. P. R., predat de elevii Petru Jodoca și Vasilie Cirlea. 6) „Fit ai României“ cor. 7) „Moda de acum“, poezie de I. Vulcan de-

clamată de eleva Valeria Orian. 8) „Despre superștiții“ trilog, predat de elevii P. Pop, V. Gionca și T. Barbuș. 9) „O fată tină de pe patul morții“ cor. 10) „Poesia la sate“ de I. Vulcan, declamată de elevul Petru Criste. 11) „Răutăcioasă“ comedie într'un act de **, predata de 9 fetițe. 12) „Cuvânt de închiere, rostit de eleva Maria Criste.

Programa — deși la aparență lungă — a fost executată nu numai peste orice așteptare, dér fără confuziuni, fără a se ține pauze lungi, plictisitoare, așa că după chiar mărturisirea ascultătorilor, atât tehnică, cât și predarea ar fi stors aplausele frenetice, ce s'a audīt și în casul, dacă nu pe o bină improvizată și nu de nisce copii mici școlari de la sate, ci într'un teatru și de ómeni adulți s'ar fi predat această programă variată.

Pôte a-și abusa de bunăvoința Onor. Redacțiunii și de indulgența publicului cetitor, dacă a-și descrie succesul admirabil în toate amănuntele, după ce isprăvile, fie acele cât de bune și frumoase — dacă nu sunt locale, nu ne intereséază așa mult. Decă constataz părerea generală a celor presentii, că nici-odată așa plăcere n'a simțit cu ocaziuni de acest soi, ca acuma și că numai elogii li-se pot aduce debutanților. Ér ce privește ăsteriori?! Fetițele cari av-au roluri, arau îmbrăcate toate în costum național. Fețele lor rumene de agitația neobicinuită, nevinovăția lor ingeréscă, ce era zugrăvită pe obrăjorii și frunțilo lor de penelul Creatorului, în consonanță cu costumele admirabile, te transportau cu adevărat într'o lume ferică, până aici nevădută, necunoscută. Ne-a părut rău din inimă, când s'a sfirșit serata, își parea că ai cădūt de-odată din lumea ingerilor pe pământul plin de spinii și amărăciuni.

ÉR meritul principal al întregii serate este al d-șorei Mărióra Orian, fiica preotului local, care abia de 1/3 an, de când e învățătoare la această școlă, și în acest scurt timp a obținut prin munca sa estra-ordinară rezultate, ca și cari mulți... mulți colegi de ai d-sale în decă de ani nu. Nimic disonant, nimic confus, totă programa pregătită și predata, cutez să dăce: perfect, sunt tot-atatea doveđi despre dibăoia, devoțiunea, zelul și plăcerea de a instrui mlădițele nevinovate și a le cresce.

Emoționat adenc și din inimă înflăcărâtă de iubirea culturei poporului nostru, i-a adresat Rdiss. domn vicar A. Barbolovicuviute de laudă, de recunoștință și de mulțumită d-șorei Mărióra Orian pentru momentele placute distractive, ce le-a procurat publicului present, pentru zelul și activitatea titanică, ce a dezvoltat'o; ér la sfirșitul vorbirei i-a dăruit un foarte frumos broș de aur.

Poporul din comună, care și el a luat parte în număr foarte frumos la această serată și care mai înainte era nespuse de preocupat, și-a exprimat îndestulirea și bucuria sa sufletéscă, precum și mulțumirea sa față cu ce a vădūt și mai vêtos față cu d-șóra învățătoare, în mai multe rânduri.

Seratei i-a urmat dans până în zorile d'ilei următoare, când óșpeții s'au depărtat cu salutul cordial: „La revedere cât de curând“. Ar fi bine!

I. Budișeanu,
preot gr. cat.

Din incidentul seratei au binevoit a suprasolvi următorii:

Rdiss. d-n vicar A. Barbolovicu (Simleu), d-n A. Orian (Ciser), G. Flonta preot (Cătelu-Român), L. Sima preot (Sig), A. Mircea, T. Dosa (Simleu) și K. Fuchs (Boian) câte 1 cor., Dr. A. Pop advocat (Huedin) 5 cor., N. N. 2 cor., I. Rans notar (Sig) 3 cor., G. Miron (Crasna) și D. Bulbuc (Peceiu) câte 40 bani, I. Farago (Sig) 20 b. I. Pocol inv. (Stirci) 30 bani, I. Moldovan protopop (Banișor), A. Moldovan notar (Banișor), Dr. I. Pop notar ctvens (Zélan) și L. Iakab (Pria) ș'au rescumpărat biletul câte cu 2 cor.

Venit a fost cor. 73.24, spese coróne 56, decă venit curat cor. 17.24, care sumă se va întrebuința spre a se pune basa unui fond pentru „Pomul Crăciunului“ cu menirea, ca din acela să se ajutoreți școlarii săraci.

Marinimoșilor donatori li se exprimă și pe această cale mulțămirea călduroasă.

Ciser, la 23 Febr. 1904.

A. Orian,
președ. com.

I. Budișanu,
cassar.

Asigurările contra focului.

— Fine. —

Cu totul altfel se prezintă lucrul când economul prudent și prevădător a înțeles din vreme folo-tele asigurării, și nu a întârziat un moment a se feri de anumitele daune prin plățirea la timp a premiului de asigurare. Atunci prin lichidarea daunei întâmplătoare nu numai că paguba suferită, care la astfel de clădiri de regulă este totală, se acoperă deplin, de ore-ce valoarea reală a obiectelor distruse prin foc totdeauna se lichidează corect din partea asiguratorului, dăr și alte favoruri se nasc prin această pentru economia țeranului.

Este anume de mare importanță, că suma pentru asigurare i-se plătește celui păgubit la mână și în banii gata. Prin această economul nostru ajunge la un capital efectiv, pe care nici când, s'eu la care cu greu ar fi ajuns când-va dintr'odată. Este deci pus în posibilitate de a-și clădi un edificiu mai solid, având la dispoziție acest capital, și astfel a face un însemnat pas înainte în progres economic. În locul casei și grajdului de lemn, va pute să-și zidescă realități solide din piatră și cărămidă. Având acum clădiri din material solid, premiul de asigurare pentru acestea va fi mai mic și în consecință și la cheltuielile cu asigurarea va face o mică economie pentru viitor.

Cunoscem din experiență casuri concrete în istoria comunelor, unde focuri mari și repețite au bătuit acele comune, cari astăzi ar fi în starea cea mai miserabilă, decât sătenii n'ar fi fost asigurați contra focului. Mulțumită acestei prevederi însă, incendiile întâmplătoare nu numai că n'au desechilibrat situația materială a locuitorilor, ci din contra cu ajutorul societăților de asigurare comuna a căpătat alt aspect în favorul ei. Elifioile slab clădite de mai înainte au făcut loc, după referințele acomodate, unor clădiri de o înfățișare mult mai plăcută, și mai pe sus de toate zidite din material solid și acoperite cu țigle. Comuna a propășit nu numai în cât se referă la exterior, ci și forța morală și creditul material al populației s'au ridicat la un grad necunoscut până aci în acel sat. Scurt d'is, starea locuitorilor unei comune prin ajutorul asigurărilor numai ameliora se poate. Ameliorându-se situația materială în special, și în privința culturală poporul trebuie să progreseze, ăr cu progresul cultural și educația și grija în familie se urcă pe o treaptă mai înaltă. Astfel și incendiile, cari precum amintisem, astăzi sunt provocate în cele mai multe casuri prin lipsa de grije pentru copii, vor deveni mai rare.

Trebuie să mai amintim încă de încheiere un factor rău, care joacă un trist rol favorizator al incendiilor de prin comunele noastre, și anume tăciunăria. Tot prin statistică se constată an de an, apariția acestui viciu condamnabil în gradul suprem.

Justiția urmărește trist această bătă morală și pedepsește greu pe făptuitorii.

Revine însă o bună parte și societăților de asigurare în combaterea acestui rău, de ore-ce pe asiguratul, care însuși a decașut la rolul trist de tăciunar, îl pedepsește, anulându-i conform legii comerciale ori-ce pretensiune la desdaunare. Pedepsa criminală o dictă tribunalul. Deci este erăși un rol educativ pe care și aici îl iau băncile de asigurare în viața economică a poporului. Pe acei tăciunari, cari tind a săvârși crimă din ură s'eu răutate față de avutul consătenilor lor, asigurarea îi desarmă prin aceea, că face evidentă asigurarea, prin table aplicate la edificile asigurate și astfel răuvoitorii soi dinainte, ca prin fapta lor nu pot păgubi pe nimeni altul de cât pe sine însuși. Se poate că în unele casuri miseria duce pe individ la acea stare psihică, în care nu-și mai poate da seama de faptele sale, și amărit în suflet

și dominat de invidie, ajunge tăciunar. Acest reu imbold însă se poate preveni tot prin asigurare.

Asigurarea și pentru cel mai sărac om se face posibilă prin aceea, că nu se cere plata premiului imediat atunci când se încheie asigurarea. Se consideră împrejurările ori și cui, așa, că și cel mai lipsit muncitor poate să-și asigure micul său avut.

Așa d. e. se încheie asigurări pe obligațiune, în care cas banca de asigurare primesce a lua asupra-și riscul din momentul când s'a încheiat contractul de asigurare. Asiguratul se obligă a plăti premiul la un timp mai târziu, d. p. t'omna, după re-oltă său după un t'erg, etc. Chiar întâmplându-se până la scadența obligațiunei o daună, asiguratul își primesce suma lichidată, din care natural i-se va detrage numai premiul încă neplătit. Deci prevenirea din partea societăților pe asigurare se face până la limitele extreme ale posibilității și ar fi numai de dorit, ca și poporul nostru să înțeleagă aceste bune intenții făcute în interesul său economic bine priceput, și să profite cât mai mult de foloșele acestei instituțiuni deja de mult recunoscute la alte neamuri mai înaintate în cultură ca noi.

(„Rev. Econ“).

E. B.

Bibliografie.

„Ștefan-Vodă cel Mare și Sfânt“.

Aceasta e titlul unei cărți de 230 pagini, eșită acuma de curând în tipografia și legătoria de cărți „Gh. A. Diaconescu“ în orașul Focșani, alcătuită de d-l Simion Teodorescu-Kirileanu, învățător la orfelinatul agricol „Principele Ferdinand“ de pe domeniul regal, particular „Slobozia—Zorleni“ din județul Tutova (România).

Dilele acestei, autorul mi-a trimis un exemplar. A fost greu până am cetit prima foie și pe urmă n'am lăsat cartea din mână până n'am aflat tot cuprinsul ei, care este „Istorisir și cântece populare“ privitoare la „Ștefan cel Mare și Sfânt“. Sunt aranjate cu mult gust și cu multă chibzuință de autor, scrise într'o limbă populară și într'un stil dulce și curgător.

Materialul acestei cărți este împărțit în 10 capitole: Faptele și vitejiile lui Ștefan cel mare și sfânt. — D'omnele lui Ștefan cel mare și sfânt. — Cântece despre Ștefan cel Mare și sfânt. — Curțile domnesce a lui Ștefan cel mare și sfânt. — Ostașii viteji din vremea lui. — Danii de la Ștefan cel Mare și sfânt. — Razeșii de la Ștefan cel mare și sfânt. — Biserici și mănăstiri întemeiate de Ștefan cel Mare și sfânt. — Crucii, fântâni, cișmele, iazuri, poduri, movili și mine din vremea lui, și — Oloră din vremea lui.

Terminându-o de cetit și privind lung la chipul marelui Voevod Ștefan, făcut în color pe învilitore, mintea mi-s'a dus de parte... tocmai cu 400 de ani în urmă, în acele vremuri când țera Moldovei era înconjurată din toate părțile de dușmani, cari vroiau să ne răpescă pământul strămoșesc și se stângă de pe fața pământului, n'eu românesc. D'ar vai de pielea celui ce a îndrăsnit să pună piciorul pe pământul Moldovei, cu gând să-i facă rău!... Că, Voevodul Ștefan cel Mare, domnitor pe acea vreme, om mic de statură, d'ar cu inimă mare și cu mintea largă, sciut'a să-i plătescă cu v'rf și îndesat îndrăsnela ce a avut.

Din cartea d-lui Teodorescu-Kirileanu se poate vedea, că Românul scie să vorbescă de bine pe cel devotat țerei și poporului ei. Asemenea se mai poate vedea, că numele lui Ștefan cel mare și sfânt, trăește și va trăi încă, cât va trăi România și poporul ei.

Dându-mi seama de valoarea acestei cărți, o recomand tuturor celor ce simt românesc, într'u cât însuși autorul d'ice: „ca Român și ca fecior de țeran, față de împlinirea a 400 de ani de la m'ortea celui mai scump, mai drag și sfânt domn din trecutul nostru sbuciumat; Ștefan Vodă cel mare și sfânt, în semn de recunoștință am alcătuit această carte“.

Biblioteca poporului românesc înmulțându-se încă cu o carte folositoare, adresez sincere felicitări d-lui Simion Teodorescu-Kirileanu, rugând pe creator, a-l învrednici să mai dea la ivelă și alte lucrări tot de așa mare valoare.

Gr. N. Coatu.

„România musicală“, revistă de artă și literatură, cea mai veche dintre toate publicațiunile periodice artistice are deja XIV ani de existență neîntreruptă și de luptă

ap'igă pentru propășirea muzicii în țera. Director, Constantin M. Cordoneanu; redactor șef Iulian I. Roșca. Apare de două ori pe lună. Redacția și administrația în Bucuresci, str. Olteni nr. 46. Abonamentul simplu pe an, 12 lei, ăr cu premii în valoare de 20 lei, pe an 22 lei. Pentru preoții rurali și pentru învățătorii lei 8 fără premii și 18 cu premii pe an. Nr. 3—4 de la 1—15 Februarie 1904 a apărut cu următorul sumar bogat, instructiv și variat:

„Motu proprio“ asupra muzicii sacre, de Papa Piu X. Turneurile artiștilor comediant. — Cronica teatrală: Teatrul național, de Reffa; Opera italiana, „Hughe-noții“ cu d-șora Brevai, de Don Remi. — Danse Persaune, poesie de H. Gauthiers-Villars. — Cronica musicală: concertul Rosenthal, de Emp; Concertul Nicolau de E. P.: Concertele de muzică de cameră, de Aur și Em. — Corespondențe: Paris; Instrucțiunile Papei Piu X asupra muzicii bisericesci de H. Gauthiers-Villars; Note fără portativ: „Schola Cantorum“, școala de cânt a d-nei Colonne. Concertele le Rey, de Stango; Stockholm de N. Lago; Iași, Cronica teatrală, concertul Rosenthal, de I. Șor; Craiova: Ruina teatrului național de V. Gr. Elvir. — Producțiunea elevilor conservatorului, de Domi-Soldo. — Sciri scurte în străinatate, din țera.

ULTIME SCIRI.

Petersburg, 2 Martie. După sciri telegrafice din Cifu de 48 de ore sunt furtuni atât de mari pe ocean, încât ori-ce legătură cu Port-Arthur a încetat.

Șanghai, 2 Martie. Aici se crede, că în scurt timp și China se va încurca în război. Numeroșe trupe chineze înainteză spre nord.

Berlin, 2 Martie. Aici circulă șvonul că o telegramă sosită la ministerul de externe anunță, că în urma nouelor atacuri japoneze, Port-Arthur e în ajun de a capitula.

Petersburg, 2 Martie. Din Mukden vine scirea, că în tot momentul se așteptă o mare luptă la fluviul Yalu, unde sunt concentrați 25,000 Ruși cu artileria numeroasă.

Prima luptă navală a Romanilor.

În momentul, când atențiunea întregii lumi este îndreptată spre lupta pe mare, ce s'a încins între Rusia și Japonia, o luptă ce se poartă cu instrumentele cele mai perfecționate, ce le-a sciut inventa știința tehnică modernă, nu va fi fără interes a ceti descrierea unei lupte navale, cum se dedea înainte de Christos, când nu esistau chirasate și încrucșătoare, nici tunuri și torpilore. Descrierea, ce o lăsăm să urmeze, este făcută de Polybios, unul din istoricii cei mai de frunte ai anticității. El s'a născut la 210 a. Ch. în Megalopolis (Arcadia). La anul 167 a fost adus ca prizonier la Roma, unde se făcu prietin cu Emiliu Paul și cu Scipio Emilian, pe care l'a însoțit în Africa, unde a fost de față la distrugerea Cartaginei. Ță ce scrie Polybios despre prima luptă pe mare a Romanilor:

„După-ce Romanii în primul război cu Punii*) ajunseră stăpâni pe Sicilia, au hotărât să-și construescă o flotă, ca să se p'otă bate și pe mare și să-și p'otă asigura posesiunea cuceririlor făcute. Hotărârea această este o dovadă despre spiritul îndrăsnit al Romanilor, căci ei nu se pricepeau la construirea corăbiilor și nici prin gând nu le-ar fi trecut mai nainte să încerce o luptă pe mare și încă cu un popor, care încă de mult era stăpân pe toate mările. Când au trecut întâiu în Sicilia, Romanii nu aveau nici o corabie și au trebuit să împrumute câte-va de la orașele grecesci din Italia de sud, ăr acuma când și-au construit prima corabie de răz-

*) Primul război între Romanii și Cartaginei a ținut dela 264—241. Cartagineii se mai numiau și Punii s'eu Fenicienii, fiind-că orașul lor Cartaginea, era colonie feniciană.

boiū, au luat ca model o corabie naufragiată a dușmanului.

După-ce au fost gata corăbiile, făcură întâiu eserciții pe lângă c'ostele Italiei. Prima lor încercare însă n'a isbotit, deorece 17 corăbii, cari au vrut să trecă sub comanda lui Cneiu Corneliu în Sicilia, au fost prinse de Cartageneni. Ei însă nu s'au descurajat, ci încercând a doua oară, au reușit să prindă ei de la dușman 50 de corăbii.

Fiind Cneiu Corneliu prins de dușmanii, a luat comanda Caiu Duiliu, care vădend că corăbiile romane erau rău construite și greu de cărmuit, a făcut o mașină pe fiecare corabie, prin ajutorul căreia a asigurat superioritatea Romanilor și pe mare. Mașina această numită mai târziu „Corbul“ era o grindă rotundă de o lungime de patru coți și un diametru de trei palme. La această grindă ăr aplicată o scară cu scândurii de-a curmezișul, de o lățime de patru picioare și de o lungime de șese coți, avend de amândouă părțile parmaclie (corlată), care ajungea până la genunchi. D'asupra era un cârlig de fer, ascuțit și provădut cu o verigă. Prin veriga această se tragea o funie cu ajutorul căreia mașina cu un scripet aflător sus pe grindă se putea slobozi pe bordul corăbiei dușmane. Aceasta se făcea s'eu la proră s'eu la o c'ostă a corăbiei și în cazul din urmă, Romanii prindend corabia dușmană și apropiind-o de a lor, săreau cu toții dincolo. Decă însă corabia dușmană se prindea pe dinainte, atunci săriau doi câte doi pe corabia străină, ținend cei dinainte scuturile lor în față, ăr cei ce urmau la o parte.

Înarmată cu astfel de mașine, flota romană s'a dus înaintea dușmanului în regiunea de la Mylae (astăzi Milazzo pe c'osta de nord a Siciliei. Aici s'a dat prima luptă pe mare a Romanilor la anul 260 a. Ch.) Cartageneni venira sub comanda lui Hannibal, fiul lui Giscon cu 120 de corăbii. Când i-au zărit pe Romanii, se bucurară foarte și s'au repezit asupra lor ca la o pradă sigură, fără nici o regulă, căci ei îi disprețuiau pe Romanii, ca pe nisce becișnici și nepricepători în ale luptei pe mare. Venind înse mai apr'ope și vădend mașinele necunoscute înălțându-se în aer, au stat puțin pe gânduri, nesciind ce sunt acelea. Disprețuindu-i însă pe Romanii, s'au repezit fără nici o grije asupra lor. D'ar apropiindu-se corăbiile, Romanii le-au capturat cu cârligele lor, au sărit apoi la diușii și bătându-se vitejesce, ca pe uscut, i-au măcelărit, ăr o parte înspăimântându-se s'au dat prinși de bună voie. Astfel la prima ciocnire fură luate 30 de corăbii, împreună cu tot echipagiul. Intre acestea era și corabia comandantului, care numai cu mare greutate putu scăpa într'o barcă.

Celelalte corăbii apropiindu-se, au fost capturate și ele de cârligele Romanilor, ăr unele au fugit încercându-se încă 50.

Fragile de câmp.

— Legendă. —

Așa-s omenii ca ierburile pământului, căți sunt într'atâtea chipuri și forme. D'ar încă firea lor? Schimbătoare ca vremea.

Ci-că pe vremea lui Christos, o femeie, bat'o focul, se uitase de sine și fiind că era frumoasă, cu frumusețea ei sco'a multă bărbăți din mințe, până ce în cele din urmă, o muere, care pentru ea o ducea foarte rău cu bărbatul, se rugă de Christos, să facă ce va face și să-i îndrepte bărbatul la împlinirea datorțiilor lui casnice, căci de unde nu, ea își părăsesese pruncii și casa și o ia în largă lume.

Christos o întrebă, că de ce se întorce cu o astfel de rugare cătră el, și nu la mai marii soborului iudovesc.

— Pentru-că, răspuse ea, te cunosc și cred, că tu numai binele omenilor îl vrei, și sciți și aceea, că voia ta e, ca ingerul păcei să fie în mijlocul fie-cărei familii.

— Bine ai răspuns, îi d'ise Christos. Bărbatul teu de aci nu te-a părăsi mai mult, d'ar griji de-l iertă, ca iertarea ta să-l în-

duplece la mai mare pocăință și la mai înfocată iubire față de tine.

Cu o oră mai târziu Christos încunjiurat de o cetă mare de omeni, îi înveta că se apropie imperația ceriului, deci fiecare păcătos, care vrea mântuire de sub pedepșa cea vecinică să se pocăiească, și atât de frumos și dulce le-a vorbit, de toți plângeau cu hohot.

Numai unul rîdea, și acesta era Sătan — Tu de ce nu plângi? îl întreba Christos.

— Nu știu, răspuse el.

— Nu vrei pocăință?

— Eu, și ai mei, nu cunoștem acest cuvânt.

— De ce bucuri ai parte în lume?

— De focul cel vecinic.

— Atunci de ce riști, când toți aștia alții plâng?

— Rîd, ca prin risul meu să-mi abat de la frica a celui rău mare și singur în felul lui, căci aceștia mai înainte de ce ai venit între noi, erau toți ai mei, cu trup și suflet, și acum auzindu-te pe tine, nu mi-au rămas credincioși decât doi, bărbatul acela, care nu-și iubesc muerea, și femeia cea, care cu frumuseța ei l'a înșelat pre el.

— Nicăi aceștia nu vor fi ai tăi!

— Ba da, Dómnă, căci iubirea păcătoasă nu gândește cu frica pedepsei iadului. De s'a pocăi lumea totă, și acești doi ai mei vor rămâne. Ai mei și ai iadului.

Christos de nou își aruncă blânda-i privire peste omeni și le dîse: Amin, amin dîc vouă, nicăi unul nu știți, când vine ziua și ora în care trași veți fi la răspundere și la judecată pentru faptele vóstre, pentru mulți óra aceea se sfîrșește în clipita aceea; care dintre voi d'era nu v're să se pocăiească, să iase afară, că neghina nu-i bună între grăul cel curat.

Satan rîde și face semn unei femei și unui bărbat.

Femeia își ridică un picior, v're să pășescă.

Satan rîde lui Christos în față.

În clipita aceea însă, sub pământ se auz tunete, și toți omenii se înspăimîntă.

— Cară nu v'reți împ'rația ceriului, ci împ'rația iadului, unde-i foc vecinic și purarea crăsnire dinților, ești afară.

Satan zimbesce r'utăcios și îmbărbătând pe cei doi, le face semn să iasă.

Cei doi păcătoși însă p'runși de frica, îndu area și bunătatea lui Dumneșeu, cad cu fețele la pământ, își bat cu pumnii piepturile și în fața tuturor se pocăiesc, dîcînd: păcătuit'am înaintea ta Dómnă și a lumii, d'era acu rugăm-ne de iertare. Indură-te spre noi nevrednicii, măresce lacrimile cele s'cate ale pocăinței noastre cu cară vrem a spăla și a curăți vasul sufletului nostru, pe care, cu păcatele cele multe și grele spurcatu-l'am. Păcătuit'am, d'era bunătatea și îndurarea ta Dómnă, părinte al ceriului și pământului, mai mare este de cât păcatele noastre, mai mare de cât păcatele lumii, mai mare chiar și de cât întreg universul. Păcătuit'am, d'era din greu ne dóre, că te-am văt'amat, și acum din cap'atul drumului păcatelor ne întórcem; primesc-ne, o primesc-ne, și nu ne lăsa să mai picăm.

Lacrimile celor doi păcătoși, cară ce-reau de la Christos t'arie intru reîntórcerea și pocăința lor, cădeau ca mărgelele pe pământ și fie-care-ise prefăcea într'o floare mică albă.

Semn acesta, că Dumneșeu sfântul n mult a prețuit întórcerea și pocăința lor.

Satan se dete a le călca cu picioarele, ca să nu le iee nime s'ema, d'era Christos îi dîse: „nu călca cu picioarele-ți spurcate acele fructe scumpe și drăgălașe“. Ér când Satan, rușinat, își trase de acolo picioarele, din florile ce s'or ivit din lacrimile celor

doi păcătoși, s'or făcut nise fructe mici roșii și de tot plăcute, de cară sunt până în ziua de azi, și or fi până la cap'atul lumii, și le dîcem fragi de c'amp.

Chiuaș, 1904.

Antoniu Popp.

Port-Arthurul.

Valórea Port-Arthurului ca punct de razim pentru dominațiunea în Marea Galbenă a fost recunoscută de Europei în vara anului 1860, când Anglia și Franța au decis, ca în r'ebolul cu China să îndrepteze trupele lor din sudul acestui imperiu spre Peking. Atunci flota englesă s'a dus cu trupe de debarcare mai întâiu în portul Talienvan de lângă Port-Arthur și a ancorat aci două luni de zile înainte de debarcarea la Peiho. Englesii au botezat atunci frumosul golf cu numele de Port-Arthur. N'a trecut mult și Chinesii au recunoscut și ei însemnătatea acestui port. Incepînd de la 1870, Li-hung-Ciang a cheltuit sume enorme spre a face din Port-Arthur un port de r'ebolul de primul rang. S'a săpat un basin uriaș, care putea primi și cele mai mari vase de r'ebolul. El avea 460 metri lungime și 230 metri l'argime. S'au mai construit apoi docuri, șantiere, magasi, uzine, turnătorii de fer, ér pe lanțul de dealuri de jur împrejur s'au construit forturi fórté bine înarmate.

Vine r'ebolul chino-japoneș și Japonessii pătrunseră la Port-Arthur. Din cauza neatențiunei Chinesilor, Japonessii reușiră după un scurt bombardament să ia portul cu asalt la 22 Noemvrie 1894. D'era nici ei nu s'au putut bucura mult de posesiunea acestui punct fórté important pe Marea Galbenă. Rusia, Germania și Franța, venind în ajutorul Chinei, au silit pe Japonia să evacueze tóte posițiile ocupate, în special Port-Arthurul și Vei-hai-veiu, precum și punctele de pe t'ermul Mandciuriei și prin tratatul de la Simonoseki se se mulțumescă cu marea insulă chinessă Formosa. Ajutorul dat de puterile Chinei s'a dovedit, că nu a fost în zadar. La 1897 Germania a reușit să ia Kiaociau, ér la 1898 s'a încheiat între Rusia și China un tratat, prin care acesta ceda cu chirie celei dintăiu pe timp de 25 de ani Port-Arthurul și marea golf Talienvan împreună cu intréga peninsulă Kvantung; de asemenea consimțea ca marea linie ferată siberiană să trecă prin Mandciuria până la Viadivostok.

Îndată-ce Rusia ajunse în posesiunea Port-Arthurului, începînd se îmbunătătescă fortărețele, înarmându-le cu tunuri uriașe sistem Krupp. De ambele părți ale portului militar se află câte șese mari forturi, cară posedă două docuri. Portul îl formeză o intrare, un gol strîmt al Mării Galbene, care se l'argescă însă spre r'ăsărit și apus. Adéncimea apei în port e în general de 7 metri. Deóre-ce portul n'are decât dimensiuni mici, e explicabil, că o mare parte a flotei rusesci e ancorată în afară de el. Un doc póte primi spre reparare un vapor cât se póte de mare. În port se află de obicei un deposit de cărbuni de 8000 tone.

Orașul Port-Arthur se află în partea nord-estică a portului. În el se află număróse casarme, cară pot cuprinde nu numai trupele de marină, ci și o garnisónă până la 16.000 de soldați. La o distanță de 65 kilometri de nord de la Port-Arthur, guvernul rusesc a construit un nou oraș, comercial, botezat Dalny, adecă „îndepărtatul (oraș)“. E un frumos port comercial în legătură cu punctul terminus al liniei ferate siberiane. De aci duce o nouă linie la Port-Arthur.

Dare de s'ema și mulțumire publică.

Corpul învățătoresc de la șóla capitală română gr. or. din Bran în ziua de 23 Decemvrie 1903 a aranjat în localul șólar cu elevii șólei o producțiune declamatorică teatrală-musicală cu scop de a se ajuta copiii s'erați ai acestei șólei în timp de érnă cu haine. Spre scopul acesta au circulat 3 liste, în ca:1 au subscris număróși contribuenți și anume:

Firma Fridrich Czell et fi 20 coróne Ilust. Sa d-l Ioan Cav. de Pușcariu 10 cor. „Parsimonia“ institut de credit 4 coróne. M. Bardosy prim pretor. d-na Maria Garoiu (Z'ernesci) George Enescu paroch, Justina Dan inv.ș., câte 3 cor.

Leontin Pușcariu paroch. Ioan Moșoiu par., Ecaterina Pușcariu, Isaia Enescu paroch. Ioan Vl. Enescu, Anton Prehal, Axente Moșoiu, not. Lukas S., Letiția Stoica Ilariu Reit preot., George Babes preot., Aurel Cuteanu, I. St. Colesiu, Ion Balca preot., Herszeny B. pretore, V. Ionică, M. K., Konozvald, F. silvicultor, I. I. Burduoiu, Ios. Oncioiu, N. Jugănaru Turcheș câte 2 cor., Regeca Vodă 1.50 cor.

Victor Moșoiu inv., Ion Coja, G. Mănoiu, Maria Coja, I. Boboc, Iacob Popa G. Nenciu, P. Kurmes, F. Mülbächer, Al. Chițu, N. Crăciun v. not. (Toh. v.) George, N. St. Runceanu, I. G. Comșa, C. Ioanovic, Elena C. Bain. Stan Strévoiu, I. Strévoiu preot (Z'ernesci), Ion Șona, M. Tătoiu Paraschiva Verzea, Aron Pușcariu inv., N. Pușcariu inv., A. Kurmes, D. Tatulea preot, Nicodim Dan inv. (Z'ernesci), L. Beraru, Kovacs A. controlor. Réth, Bernath M., Hazuka I. post., Huszár V. esecutor, Csendőrség, N. Voda inv. (Toh. v.), N. Grozea, N. N., Elie Runceanu inv. de stat, Istvan Kópe și soția (Săcele) câte 1 cor.

Ant. Stanciu 60 ban. C. Lollu 30 b. M. Popoiu 40 b., N. Manolescu 60 ban., C. Manta, J. Beraru v. not., I. Stoian., Il. Nemes (T. v.) N. St. Runceanu, I. Sperchez inv. Z. câte 40 ban. G. Moșoiu 20 ban. I. Sporea inv. 60 b. N. Ilie inv. 60 b., And. Garoiu 60 b., Mar. Pană 40 ban. și 2 carpe, A. Boboc (T. n.) 40 b., T. Vulean 40 b., N. Buta 60 b., G. I. Grozea 50 b., N. N. 50 b., I. Gridan 20 b., Ungur 30 b. Pap S. vot. 50 ban. A. Pușcariu ing. 120 colac.

Cu haine au contribuit următorii: D-na preot'esa Stana Pușcariu, preot'esa Babes, preot G. Enescu, preot I. Cențu, preot I. Moșoiu, Aron Cențu, Maria Vict. Moșoiu, Maria I. Boboc, V. Stanciu, N. Runceanu, N. Boș inv., Ion Vl. Enescu, Varvara I. Enescu, Reveica G. Moșoiu, Livia Ax. Moșoiu, Maria Popa, Iancu Axente, N. Pivariu, Ecaterina Bude, Ion Dan adm. prot., I. Strévoiu, Paraschiva Verzea Maria Cosma, Elisafra Pieu, N. Cențu, Nicolae Popoviciu 100 caete și 100 creóne, N. N. avocat 92 b., D. Socol 30 ban.

S'au încasat peste tot suma de coróne 139.42, s'au s'pesat 139.30. Rest 12 b., plus 7 costume haine pentru iroși, cară formeză proprietatea șólei captale. Din ofertele sus amintite s'au beneficiat 35 elevi și eleve, afară de acestea fie-care elev a primit colac, turte etc și recuisite de scris.

Corpul învățătoresc își ține de cea mai plăcută datorință a esprima în numele elevilor — mulțumită tuturor P. T. contribuenți. În special mulțumescă stim. domnișóre: Iust. Dan, Emilia Manoiu, Marița Stoian și Adela Berariu, cară n'au pregatit a ne da tot sucursul la încórcarea pomului și cusutul roch'țelor.

Bran, în 9 Ianuarie 1904.

N. Runceanu,
inv. dir.

MULTE ȘI DE TOCE.

Paradisul servitórelor.

Problema servitórelor e resolvată în Japonia. Acolo, starea socială a unei persoane nu se înr'utătesce prin faptul, că face lucrări în casă în schimbul unei plăți. Servitórea e chemată pe numele ei de botez, d'era în afară din casă, ea are dreptul la cinste ca ori și care femeie, chiar ca stă-

păna sa. Ea e salutată cu închinăciuni adénci și i-se adresază cu titlul de San.

În Japonia, femeile din clasa cea mai bună sunt deprinse a îndeplini serviciile cele mai de r'end pentru rudele lor bărbatesci. Stăpána e în realitate numai prima servitórea, care nu stă pe un perfect picior de egalitate cu domnul.

S'era, servitórea m'ănancă împreună cu familia și iau parte la petrecere. Dina ele trebuie să întrețină pe vizitatori în lipsa stăpânei. Aceștia schimbă salutările cele mai respectuóse cu d'ensele. Aceștea ofer vizitatorilor, în lipsa stăpânelor, ceaiul.

Servitórea însoțesc pe stăpânele lor în vizitele de după amédși și ajută la înjgheharea teatrelor, la aranjarea petrecerilor de familie.

Aceste servitórea cunosc perfect eticheta. Nu sunt ascultátóre deórece ele refuză a esecuta ordinele în mod automatic. D'ecă servitórea judecă, că o poruncă e fondata, ea o esecută, d'ecă însă crede că nu e întemeiată, ea nu o esecută și crede că ea are dreptul de a purcede astfel.

Când dimineța, stăpânul pléacă, tóte servitórea se adună pentru a-l însoți; s'era când se întórc, ele se adună éráși pentru a-l primi.

În fie-care casă se află câte 10—12 servitórea. Lucrul acesta e cu puțință, fiindcă plățile sunt mici și hrana ieftină.

Grenadirul.

Intr'o dimineța, pe când Napoleon și Alexandru, împ'ratul Rusiei, se aflau la Erfurt, se duceau să facă o preumblare prin parc; intrând în palat, Napoleon, care își trecuse brațul prin acel al împ'ratului Alexandru, se opresce în fața unui grenadir din garda sa, care fiind pus de gardă la scara cea mare a palatului, le presintă arma. Napoleon privește un moment pe acest soldat și elătinând din cap cu mândrie, arată țarului fața soldatului brăzdată de rană:

— Ce cređi. frate, dîse Napoleon, de soldații cară mai tráesc cu asemenea rani?

— D'era d-ta, frate, răspuse Alexandru, ce cređi de soldații cară fac aceste rani?

— Aceia sunt morți!.. mormură grenadirul cu un glas grav, d'era fără ca să se clintéscă din loc.

Totuși, Alexandru, pe care răspunsul grenadirului îl pusese în încercătură, dîse lui Napoleon:

— Frate, și aici ca și peste tot locul victoria e pe partea d-tale.

— Causa este, că aici ca și pretutindeni, au pus piciorul grenaderii mei, dîse Napoleon.

Și dep'rtându-se, el făcú un semn de mulțumire bătr'ânului soldat, care nică m'acar nu clipise diu ochi.

POSTA REDACȚIUNELI.

D-lui Filip Saracu — Yongstown (America) — Abonamentul l'am primit însă adresa nefind indicată. nu v'am putut trimite fóia până acuma.

T'ergul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 28 Febr. n. de 18.181 capete, la 29 Febr. au intrat 700 capete și au eșit 885 capete rămânând la 1 Martie n. un număr de 18.396 capete.

Se notéză marfa unгурescă: veche grea dela 116—118 fil. t'ineră grea dela 123—124 fil., de mijloc dela 122—123 fil. — S'erbescă: grea 122—123 fil., de mijloc 121—122 fil., ușórá 118—120 fil. kilogramul

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil Traian H. Pop.

ȚIGLE DE ACOPERIS CEMENT-LANGFALZ

fórté resistente contra intemperiiilor. Material ușor de acoperit și de durabilitate nețermurită.

Se capetă cu preț fórté ieftin la Fabrica PORTLAND-CEMENT din Brașov.

Nr. 2937—1904

PUBLICAȚIUNE
de vânzare.

Pentru vinderea casei orașenești din Târgul cailor nr. 18 se va ține în 14 Martie 1904, la 10 ore a. m. licitație verbală cu oferte, cu prețul de strigare de 40,000 corone. Licitația se va ține la magistratul orașenesc (despărțământul administrației realităților) la care invită amatorii decumperare.

Condițiunile pentru licitația verbală și oferte, precum și cele pentru contractul de cumpărare, ce este a se încheia cu cumpărătorul, sunt depuse până la ziua de licitație în localul de administrație al realităților orașenești și se pot lua în vedere din partea amatorilor de cumpărare pe timpul orelor de oficiu.

Acia cari voesc a înainta oferte, au a le preda până la 14 Martie a. c. 10 ore a. m. la șeful despărțământului V, al magistratului.

Brassó, 24 Februarie 1904.

2-2 Magistratul orașenesc.

„Vlădeasa“, institut de credit și economii în B.-HUEDIN.

CONVOCARE.

„VLĂDEASA“, institut de credit și economii în B.-Huedin își va ține **adunarea generală ordinară a VIII-a** în 26 Martie st. n. a. c. la 10 ore a. m. în localitățile institutului.

Obiectele adunării vor fi:

1. Deschiderea adunării prin președinte.
2. Designarea a 2 notari ad hoc și a 3 verificali pentru procesul verbal al adunării; funcționând totodată și ca membri ai comisiunii de scrutiniu
3. Raportul direcțiunii, raportul comitetului de revisiune, stabilirea bilanțului pro 1903 și împărțirea profitului curat.
4. Desbaterea normativului pentru salarisarea oficialilor.
5. Fixarea mărcilor de prezentă.

Ioan Pop m. p.,
președinte.

6. Alegerea membrilor din direcțiune a cărora mandat a expirat conform §-lu. 32 din statute.

7. Eventuale propuneri, care au intrat la direcțiune conform statutelor §. 28.

La această adunare se invită domnii acționari ai institutului, făcându-se atenție la dispozițiunile §§-lor 19 și 29 din statute.

Din ședința mixtă a direcțiunii și comitetului de revisiune a institutului de credit și economii „Vlădeasa“ ținută în 20 Februarie 1904.

Iuliu Poruțiu m. p.,
director executiv.

I. Contul Bilanț pro 1903.

A C T I V E :		Coróne	fil	P A S I V E :		Coróne	fil
1. Cassa în număr		10186	06	1. Capital social		120000	—
2. Escompt de cambii	156284—			2. Fond de rezervă	20304 35		
3. Cambii cu acoperire ipot.	169782—	326066	—	3. Fond special de rezervă	2974 59		
4. Imprumuturi pe obligațiuni intabulate	256760 —			4. Fond de pensiuini	6823 43		
5. Imprumuturi pe obligațiuni cu caventați	128628—	385388	—	5. Fond de scopuri filantropice	935 05	31037	42
6. Credite de cont-curent		6409	58	6. Depuneri spre fructificare		483939	82
7. Edificiul institutului	17759—			7. Re-escompt		90 50	—
8. Amortisare conform deciziei adunării gen. a VI-a	1000—	16759	—	8. Dividende neridicate		405	16
9. Realități de vânzare		4605	59	9. Interese de capital social neridicate emis. II-a		715	98
10. Spese restituibile		341	80	10. Taxe de înscriere emis. II-a		716	—
11. Mobiliar	568 12			11. Interese transitoare		9952	48
12. 10% amortisare	56 81			12. Diverse conturi creditore		6173	78
13. Capital social neversat (Emis. II. de act.)	10875		—	13. Profit curat		18184	40
14. Diversi debitori	32	761175	04			761175	04

II. Contul Profit și Perdere.

E Ș I T E :		Coróne	fil	I N T R A T E :		Coróne	fil
1. Interese:				1. Interese:			
pentru depuneri spre fructificare	24378 92			după escompt	14841 53		
pentru reescompt	5069 70			" imprumuturi pe obligațiuni intabulate	23398 77		
" 4 fonduri	1141 85			" imprumuturi pe obligațiuni cu caventați	11924 —		
" capit. social emis. II-a	730 56	31321	03	" cambii cu acoperire ipototecară	9547 69	60175	47
2. Spese:				" conturi curente	466 48	6402	15
Salare	6120 —			3. Chirie		646	—
Mărci de prezentă	1312 —						
Spese de porto, tipărituri și de birou	2034 45	9466	45				
3. Dări:							
directă	3293 53						
10% după interese de depuneri	2427 90	5721	31				
4. Amortisări:							
din prețul casei institutului	1000 —						
" mobiliar	56 81	1345	31				
" escompt	288 50	1185	—				
5. Dubioase		18184	40				
6. Profit curat		67223	62			67223	62

B.-Huedin, 1903 Decembrie 31.

Iuliu Poruțiu m. p.,
director executiv.

Constantin Căciulă m. p.,
comptabil

Mihaiu Mărincaș m. p.,
cassar.

MEMBRII ÎN DIRECȚIUNE:

Ioan Pop m. p.,
președinte.

Iuliu Poruțiu m. p.,

Ican Gall m. p.,

Stefan Pop m. p.,

Luca Lung m. p.,

Conturile de mai sus examinându-le, le-am aflat intru toate corespunzătoare registrelor de comptabilitate și esacte.

Membrii în comisiunea de revisiune:

B. S. Podóhá m. p., Dr. Simion Tamaș m. p. Simion Marinceaș m. p., Florian Petran m. p. George Faragó m. p. președinte.

Pivnița Eszterházy
ca
LOCAL de DEJUN.
Tot ce poți oferi un local de dejun se poate căpăta în Pivnița Eszterházy în calitate bună și ieftin.
Afară de acesta la orice timp **mâncări calde** și ceea ce este lucrul principal **vinuri bune** de multe diferite specii, direct dela cep.
Pivnița este deschisă numai dela 7 1/2 ore dimi. până la 9 ore seara.
WILHELM KOPONY.

UNT, OUE, Cașcaval, Slănină, Untură, Salam și Cărnuri afumate
cumpărată
JOSEF SCHMIDT, Wien,
II, Vereinsgasse 13.
0 25.1245.7

Conținutul următorilor articoli igienici sunt întrebuițați de cei mai renumiți profesori și medici, și sunt declarați de **forțe bune**.
Senegin contra tusei, reușelii, dureri de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului, astmei, greutatea de respirat, lungorei și tusei secl. Vindecă sigur și repede. — Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.
Capsic msóre contra durerii de óse, pedalei, reumatismului, durerilor de cap, de dinți și nervi, precum și scintiturilor. Cele mai îmbătrinite bóle le vindecă. — Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.
Centarin contra morburilor de stomach, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, grétă și vomare, sgricuirile cele mai grele, Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. — Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.
Kaliodsarsaparil mijloc escelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tinerețelor. — Prețul 1 sticlă 2 cor.
Laxbonbons închiderea scaurului e cauza durerilor morburilor, precum palpitarea de inimă, ameteii, oureii de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului, numai decât se comandeză Laxbonbons, zaharele purgative, plăcute și dulci la gustat. Prețul 1 corónă.
Faceți încercare despre orice articol și Vă veți convinge.
Cornel Demeter,
apotecar în Budapestbékásmeqyer nr. casei 39.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul 10 fil. se vinde la librăria Nic. I. Ciurcu și la Crețias Neopți.

Tipografia Aurel Mureșianu Brașov.

J. J. J.